

HỘI TOÁN HỌC VIỆT NAM

THÔNG TIN TOÁN HỌC

Tháng 5 Năm 1998

Tập 2 Số 2

Lưu hành nội bộ

Thông Tin Toán Học

- Tổng biên tập:

Đỗ Long Vân Lê Tuấn Hoa

- Hội đồng cố vấn:

Phạm Kỳ Anh Phan Quốc Khánh
Đình Dũng Phạm Thế Long
Nguyễn Hữu Đức Nguyễn Khoa Sơn
Trần Ngọc Giao Vũ Dương Thụy

- Ban biên tập:

Nguyễn Lê Hương Nguyễn Xuân Tấn
Nguyễn Bích Huy Đỗ Đức Thái
Lê Hải Khôi Lê Văn Thuyết
Tống Đình Quì Nguyễn Đông Yên

- Tạp chí **Thông Tin Toán Học** nhằm mục đích phản ánh các sinh hoạt chuyên môn trong cộng đồng toán học Việt nam và quốc tế. Tạp chí ra thường kì 4-6 số trong một năm.

- Thể lệ gửi bài: Bài viết bằng tiếng việt. Tất cả các bài, thông tin về sinh hoạt toán học ở các khoa (bộ môn) toán, về hướng nghiên cứu hoặc trao đổi về phương pháp nghiên cứu và giảng dạy đều được hoan nghênh. Tạp chí cũng nhận đăng các bài giới thiệu tiềm năng khoa học của các cơ sở cũng như

các bài giới thiệu các nhà toán học. Bài viết xin gửi về toà soạn. Nếu bài được đánh máy tính, xin gửi kèm theo file.

- Quảng cáo: Tạp chí nhận đăng quảng cáo với số lượng hạn chế về các sản phẩm hoặc thông tin liên quan tới khoa học kỹ thuật và công nghệ.

- Mọi liên hệ với tạp chí xin gửi về:

*Tạp chí: **Thông Tin Toán Học**
Viện Toán Học
HT 631, BĐ Bờ Hồ, Hà Nội*

e-mail:

bantin@thevinh.ncst.ac.vn

© Hội Toán Học Việt Nam

*Ảnh ở bìa 1 và trang 1 số này do
PTS Nguyễn Hương Lâm chụp*

HỘI THẢO VỀ CÁC TẠP CHÍ VÀ NỘI SAN TOÁN HỌC

Nhằm trao đổi kinh nghiệm, cùng bàn bạc giải quyết các khó khăn gặp phải trong công tác xét duyệt, biên tập và in ấn của các tạp chí và nội san toán học trong nước, Hội Toán học Việt Nam đã tổ chức Hội thảo nói trên tại Viện Toán học vào ngày 24/4/1998. Hội thảo được tiến hành nhờ sự tài trợ của Hội đồng ngành Toán, Hội đồng Khoa học tự nhiên (Bộ Khoa học công nghệ và Môi trường). Ban tổ chức Hội thảo gồm các đồng chí: Đỗ Long Vân, Lê Tuấn Hoa, Lê Hải Khôi và Nguyễn Đông Yên.

Đến dự Hội thảo có 32 đại biểu, đại diện cho lãnh đạo Đại học Quốc gia, Viện Toán, Viện Công nghệ Thông tin, Trung tâm thông tin thuộc Trung tâm KHTN & CNQG, khoa toán các trường ĐHBK, ĐHKHTN, ĐHSP (Hà Nội), đại diện các ban biên tập các tạp chí: Acta Mathematica Vietnamica, Vietnam Journal of Mathematics, Báo Toán học và Tuổi trẻ, Tạp chí Tin học và Điều khiển học, Thông báo khoa

học của 4 trường ĐHBK, Thông báo khoa học của ĐHQG Hà Nội, Nội san Thông Tin Toán Học. Hội thảo tiến hành theo hình thức thảo luận bàn tròn và được chia làm hai buổi. Sau đây là toàn bộ nội dung Hội thảo. (Các ý kiến trao đổi do Ban tổ chức chép lại khá chi tiết dựa trên băng ghi âm của Hội thảo. Rất tiếc vì lí do kĩ thuật, một số đoạn băng bị hỏng nên chúng tôi chỉ ghi ý tóm tắt dựa trên một bản chép tay trong quá trình Hội thảo và đoạn còn thiếu được đánh dấu (...). Kính mong sự thông cảm của các đại biểu đố và của các quý vị độc giả.)

Phiên họp buổi sáng. Chủ tọa: GS-TS Đào Trọng Thi

GS Ngô Việt Trung đọc tham luận: *Tâm sự của người làm báo Acta Mathematica Vietnamica*

GS Nguyễn Khoa Sơn đọc tham luận: *Tạp chí Toán học: phấn đấu để đạt chất lượng quốc tế.*

(Xin mời xem các bài tham luận đăng trong số này)

PGS-TS Đinh Thế Lục: Theo tôi cả hai tạp chí chưa đạt được chất lượng như ta mong muốn. Tất nhiên có 1 số bài chất lượng rất tốt được giới chuyên môn đánh giá cao và trích dẫn nhiều. Bên cạnh đó có những bài chất lượng rất yếu, nếu bình thường đọc có thể không chấp nhận được. Hệ thống referee còn nhiều bất cập ở điểm sau: nhiều đồng chí nhận được bài để duyệt đã dành ít thời gian để đọc và đánh giá, trừ một số ít đồng chí rất tâm đắc. Nhiều đồng chí duyệt bài vì nhiều lí do khác nhau, chẳng hạn có thể không tiếp xúc nhiều với nghiên cứu hiện tại, hoặc không cùng chuyên môn nên không biết được tính thời sự của bài đang duyệt. Thường thì chỉ chú ý tới tính đúng đắn của kết quả nên đôi khi để lọt những bài có kết quả trùng với cái người ta đã làm. Vì sự yếu kém đó phải chăng chúng ta nên tăng cường kinh phí để gửi phản biện nước ngoài. Ví dụ trong ban biên tập Acta có khá nhiều nhà toán học nước ngoài. Như vậy ta hoàn toàn có thể gửi bài tới họ yêu cầu phản biện khi mà ta có nghi ngờ về chất lượng, hoặc là có thể yêu cầu hai phản biện: một trong nước và một nước ngoài? Có như vậy mới nâng cao được chất lượng. Tôi rất thông cảm với ban biên tập là mỗi năm phải đăng một số trang, bài nhất định nên nếu từ chối nhiều thì không thể duy trì được tạp chí. Tuy nhiên, điểm lại các công trình toán học của chúng ta trong những năm qua thì có thể nói chúng ta có đủ bài để đăng mấy tạp chí nữa chứ không chỉ cho 2 tạp chí hiện nay. Như vậy có nghĩa là có nhiều nhà toán học xuất sắc không muốn đăng bài ở 2 tạp chí trên. Việc này là không ổn. Chúng ta không nên bắt buộc, nhưng nên có hình thức động viên họ đăng bài ở 2 tạp chí đó. Chẳng hạn ở Viện Toán đã có quy định là các phó giáo sư trở lên 2-3 năm phải có ít nhất 1 bài gửi đăng ở đó, nhưng trên thực tế nếu ai đó không thực hiện thì cũng chưa có biện pháp xử lí gì. Mà có nhiều bài mới có thể lựa chọn và nâng cao chất lượng. Về chuyện hợp nhất hai tạp chí thì có nhiều ý kiến. Theo tôi điều đó thì các đồng chí tổng biên tập trên cơ sở thực tế mà quyết định. Để riêng hay nhập mỗi cái có cái hay, cái dở của nó. Ngoài ra còn một điểm nữa là sau khi chuyển Tạp chí Toán học

đăng bằng tiếng Anh thì chúng ta mất hẳn diễn đàn bằng tiếng Việt. Chốc nữa anh Hoa sẽ trình bày về Nội san Thông Tin Toán Học mới của Hội. Phải chăng nên kết hợp để có một khả năng đăng bài tiếng Việt trên nội san đó, tạo điều kiện cho những ai muốn đăng bằng tiếng Việt?

GS Đỗ Ngọc Diệp: Tôi có hai ý kiến sau. Ý thứ nhất là hiện nay còn có thể mừng vì cả hai tạp chí đang còn có uy tín trên thế giới. Không chỉ hạn chế trong việc có nhận xét thường xuyên trên Mathematical Reviews. Theo tôi biết một số thư viện trên thế giới thông qua các đường khác nhau hiện đang có cả hai tạp chí này, và một số nơi họ tiến hành giới thiệu cả hai tạp chí đó. Nhưng vấn đề quan trọng là phải làm thế nào để duy trì và nâng cao uy tín của nó. Tôi nhất trí với một số ý kiến trước đây nói phải nâng cao chất lượng của nó. Nhưng muốn thế ta cần phải xác định cho rõ chiến lược của nó. Theo tôi nghĩ đây là tạp chí của Việt Nam chứ không phải của quốc tế. Bởi vậy một mặt phải đảm bảo tiêu chuẩn quốc tế, mặt khác phải vừa hiện đại, vừa phù hợp với hoàn cảnh Việt Nam, chứ không thể áp dụng máy móc của các nước khác. Phải phân chia thành 2 loại chiến lược. Chiến lược thứ nhất nhằm vào các nhà toán học có đã có kinh nghiệm. Nếu họ đã dành các bài đã đăng ở Mỹ, Pháp, ... để đăng trên các tạp chí của ta thì sự quan tâm của thế giới tốt hơn nhiều. Chúng ta không thể qui định, hay bắt buộc mà phải hô hào tính gương mẫu, trước hết là đối với thành viên của các ban biên tập. Phải làm sao họ dành các bài tốt của mình đăng trên đó. Tất nhiên không thể yêu cầu 100%, nhưng những bài tốt nhất họ nên dành đăng trên đó dưới một hình thức thích hợp. Nếu các thành viên ban biên tập không dành những bài tốt nhất mà chỉ dành các bài loại 2-3 đăng trên tạp chí của mình thì thật là phi lí, bởi vì tạp chí đó là sản phẩm của chính các anh. Với các anh tổng, phó tổng biên tập thì trách nhiệm càng phải cao. Chúng ta không thể hô hào làm gặt gao chuyện duyệt bài là sẽ nâng cao được chất lượng, bởi vì chỉ có những bài bình thường thì làm sao chọn được bài chất lượng tốt, cho dù duyệt gặt gao đến mấy. Chiến lược thứ 2 là đối với các nhà toán học trẻ, mới bắt đầu vào nghề. Có thể nói đối với đối tượng thứ nhất là các nhà toán học có kinh nghiệm thì việc đăng ở 2 tạp chí của ta là một sự hi sinh, vì phải đăng ở tạp chí kém tên tuổi, thì với đối tượng thứ hai là các nhà

toán học trẻ, đó là một vinh dự. Bởi vì nếu một nghiên cứu sinh có hai bài đăng ở đó thì đảm bảo tương đối chắc chắn là bảo vệ được luận án phó tiến sĩ. Hơn thế nữa, vì vừa bắt đầu vào nghề thì đăng được bài ở đó nói lên rằng họ bắt đầu có những công trình đầu tiên. Nên với đối tượng thứ hai thì phải có sự mềm dẻo nhất định chứ không nên máy móc như ở nước ngoài. Lí do là: vì họ mới bắt đầu, nên có khi làm ra kết quả mà không biết cách trình bày cho sáng sủa, hoặc viết được bằng tiếng Việt, nhưng kém về tiếng Anh nên cộp nhặt ở chỗ này chỗ khác mẫu câu này nọ làm lủng củng bài báo. Nhưng tôi nghĩ ta phải hết sức trân trọng những công trình như vậy. Không thể theo một hệ thống hết sức máy móc là cứ gửi bài cho phản biện và bị từ chối thì loại bỏ. Tôi phải xin nói thật là theo kinh nghiệm bản thân và một số người thì nhiều người chấp nhận làm phản biện là do có ý thức muốn đóng góp cho các tạp chí đó chứ bài báo hoàn toàn không thuộc lĩnh vực quan tâm của họ. Do vậy xảy ra tình trạng là người phản biện đánh giá các kết quả không theo hình dung của người viết bài mà theo cách nhìn riêng của mình từ một chuyên ngành khác. Dẫn đến chuyện đôi khi cái tâm thường thì bảo là quan trọng và ngược lại. Mà chuyện đó ta phải chấp nhận. Do vậy trong công tác biên tập phải có tính mềm dẻo nhất định, phải đảm bảo động viên được lực lượng trẻ. Hơn nữa ta đừng làm chuyện là vui dập họ. Mà chuyện từ chối nhận đăng bài có thể là như vậy. Bởi vì có một số người mới bắt đầu vào nghề gửi 1-2 bài được nhận đăng thì người ta cảm thấy tự tin hơn để làm toán. Theo tôi đối với đối tượng thứ hai thì phải đặt ra một chuẩn tối thiểu để rồi vượt qua thì cho đăng. Bao giờ một tạp chí cũng có hai loại bài, chứ không thể chỉ nhằm vào đối tượng thứ nhất.

Ý kiến thứ hai là việc quảng cáo và khuyến mại 2 tạp chí của ta. Tôi nhất trí với ý kiến anh Ngô Việt Trung là chúng ta thiếu hẳn mục này. Ta hãy xem từ khi hợp tác với Springer thì ở đâu có quảng cáo là có tên Tạp chí Toán học. Thế mà tại Việt Nam đi xa Hà Nội 300km, từ Vinh trở vào có rất nhiều thư viện trường đại học không có nổi một số của hai tạp chí đó. Đó là điều hết sức phi lí, bởi vì tạp chí của người Việt Nam, đăng các công trình của người Việt Nam (trong số đó có nhiều nghiên

cứu sinh), mà người muốn tìm hiểu nó thì không có điều kiện để biết. Chưa kể điều đó cũng có ảnh hưởng chút ít đến việc xuất bản. Do vậy phải lưu ý hơn về mặt quảng cáo nó chứ chưa nói đến việc cải tiến hình thức.

GS Nguyễn Quý Hỷ: Ta không nên nhập hai tạp chí lại vì mỗi tạp chí có một đặc thù của nó. Riêng Tạp chí Toán học thì xuất phát từ tạp san Toán - Lý, đăng bằng tiếng Việt và cũng là diễn đàn đăng toán học ứng dụng (...). Bây giờ sau khi chuyển sang tiếng Anh thì thiếu hẳn một diễn đàn cho toán học ứng dụng. Việc xuất bản một tạp chí toán học ứng dụng là cần thiết nhưng kinh phí ở đâu và ai quản lí nó thì còn phải chờ ý kiến Hội trường Hội THVN và Viện Toán học. Viện Toán học là một cơ quan nghiên cứu độc lập, nhưng theo truyền thống thì họ là cơ quan khởi xướng và làm nòng cốt cho các tạp chí, nội san toán từ lâu tới nay (...)

Về mặt nâng cao chất lượng tôi thấy có mâu thuẫn trong một số ý kiến trước đây cho rằng những người giỏi cần đăng bài trong nước để tăng uy tín cho toán học nước nhà. Tôi thì thấy ngược lại. Bài những đồng chí đó thì lấy ai làm phản biện? Cho nên họ phải gửi bài ra nước ngoài để có đánh giá đúng. Tôi đồng ý với ý kiến anh Trung là để nâng cao chất lượng phải tăng cường phản biện nước ngoài (...) Chúng ta phải có đội ngũ phản biện đa dạng và cho họ quyền vừa phải (...) Tôi có một số bài mà khi gửi đăng trong nước thì tranh cãi khá nhiều nên tôi xin rút và gửi đăng nước ngoài thì được nhận đăng ngay chẳng phải sửa sang gì. Điều đó nói lên sự yếu kém của đội ngũ phản biện. Còn chuyện từ chối bài thì cũng là bình thường, nhưng khi từ chối phải trả lời cho lịch sự (...)

PGS-TS Nguyễn Xuân Tấn: Tôi nghĩ việc nâng cao chất lượng của tạp chí thuộc trách nhiệm các ban biên tập. Phải chọn những người ở các hướng khác nhau và chịu trách nhiệm về hướng của mình. Không nhất thiết là Ban biên tập phải đọc tất cả các bài, song người chịu trách nhiệm về hướng nào thì có trách nhiệm giới thiệu người duyệt bài cho chính xác. Tôi đề nghị là một trong hai tạp chí hoặc cả hai càng tốt là trong mỗi bài ghi tên người biên tập giới thiệu bài. Phải tích cực sử dụng mọi thành viên ban biên tập chứ có khi có những thành viên ban biên tập chẳng phải nhận xét, giới thiệu bài hay làm việc gì cho tạp chí. Một điểm nữa là chúng ta phải quảng cáo cho hai tạp chí, như là anh

Diệp nói. Chẳng hạn trước mắt có thể tạp chí này đăng quảng cáo cho tạp chí kia. Các anh cứ nói mỗi tạp chí có đặc thù của nó chứ tôi thấy cả hai tạp chí sần sần như nhau, và tôi gửi đăng cả hai, chỗ nào dễ nhận đăng hơn thì tôi gửi. Về nội dung thì tôi thấy gân gân như nhau chứ không có gì đặc biệt. Tôi đề nghị nên gửi giấy mời viết bài tới các tác giả giỏi trong nước và nước ngoài. Đây cũng là chuyện bình thường mà các tạp chí khác vẫn làm. Về hình thức, thì đúng như anh Trung nói có nhiều cái gây phức tạp cho ban biên tập. Chúng ta có thể khắc phục được bằng cách hướng dẫn trên các trang bìa các qui định trình bày, tiếng Anh, ... Phải tiến tới là khi bài đã được nhận đăng thì phải gửi đĩa tới để tránh các phức tạp và kinh phí cho biên tập. Các tạp chí của ta có những đặc thù khác hẳn với báo hàng ngày vì nó không liên quan gì đến chính trị. Do vậy Ban biên tập phải chịu trách nhiệm hoàn toàn về chất lượng. Tôi đề nghị là trong 1-2 nhiệm kỳ mà thành viên nào không có đóng góp gì thì lần sau không mời vào ban biên tập nữa để đổi mới.

GS Nguyễn Cảnh Toàn: (...) Cần có chiến lược lâu dài trong công tác xuất bản các công trình toán học. Cần có nhiều thang bậc. Ví dụ cần phải có tạp chí đăng loại công trình có tính chất tập duyệt của sinh viên. Chính cái này trước Bộ giáo dục cũng có ý. Chúng ta cần phải có chuyển tiếp dần dần như thế. Những người này sau 20 năm lại là những lực lượng chủ chốt. Bây giờ thực tình tôi thấy hơi lo là ở Bộ GD & ĐT không có tờ báo nào đăng bài báo nghiên cứu, trong khi đó có nhiều loại báo khác như Thế giới mới, ... Tôi tự hỏi là không hiểu những sinh viên khi có sáng kiến mới thì đăng ở đâu. Chưa nói là phải có bài để bảo vệ, nhưng bài đó thì qui định đăng ở tạp chí loại nào, ở đâu. Nếu ta chỉ có những tạp chí vào loại cao nhất thì tôi cho là cần thiết nhưng chưa đủ. Hơn nữa, hiện nay một độc giả sẽ rất phân vân là sẽ gửi tạp chí nào trong số 2 tạp chí hiện có, vì nó không có đặc thù. Theo tôi là ta quan tâm đến trao đổi quốc tế, mà hai tờ đang đáp ứng được yêu cầu đó, nhưng Hội Toán phải góp ý với Bộ GD & ĐT có thêm một tờ báo như "Thông báo kết quả nghiên cứu ở các trường đại học" như ở Liên xô trước đây để làm diễn đàn sinh viên. Chúng ta cũng nên có diễn đàn tiếng Việt, để rồi từ

các bài đó có thể chọn những bài chất lượng dịch ra tiếng nước ngoài đăng ở hai tạp chí trên. Nếu không có cái đỡ là thiếu hẳn diễn đàn tiếng Việt. Mặc dù làm như vậy là công phu và tốn kém nhưng chúng ta phải thiết kế các bước đi như vậy.

Ông Ngô Đạt Tứ: Tôi có hình dung như sau. Tờ Acta đăng những công trình tương đối có chất lượng và dài hơi. Tạp chí Toán học đăng những công trình bé hơn, có thể là một phần trong luận án của mình. Sau khi có nhiều bài đăng tải trên Tạp chí Toán học mà có thể xâu chuỗi lại để đăng thành một bài dài thì đăng ở Acta. Hoặc giả là có thể đăng những kết quả nghiên cứu rất ngắn, không nằm trong lĩnh vực quan tâm thường xuyên của họ. Như thế thì phân công nó rõ ràng.

GS Nguyễn Minh Chương: Phải mời được những người nước ngoài thật giỏi, thật sự có uy tín về mặt khoa học tham gia ban biên tập. Và họ lại có thể giới thiệu người giỏi khác vào ban biên tập. Những người nước ngoài đang ở ban biên tập mà không có đóng góp gì thì phải xem xét lại. Và chúng ta còn phải làm thế nào lôi kéo họ viết bài cho các tạp chí của ta. Bởi vì trong số những người các anh quen biết có những tầm cỡ rất cao như viện sĩ Liên xô, Pháp, ... Có lẽ đó là cái đầu tiên. Kể cả Việt kiều, và không nên tập trung vào một nước, một chuyên ngành.

Đi vào thực tế tôi thấy ta kêu gọi những người đầu ngành viết bài thì phản biện là ai, như anh Hỷ lúc này đã đề cập. Mà do được đào tạo chưa chuẩn nên phản biện của ta cũng chưa chuẩn lắm. Cho nên có những trường hợp đăng tạp chí trong nước không được mà đăng ở nước ngoài, thậm chí cỡ lớn ở nước ngoài lại được. Và cũng đừng có nghi ngờ tất cả. Thậm chí có những kết quả đã đăng rồi, đăng lâu rồi mình vẫn nói là sai. Chuyện nói sai cũng không có gì bất bình thường. Phải chọn phản biện đúng, và phản biện cũng phải tự thấy mình. Khi nói sai thì phải cẩn thận, chứ có khi lại là cái sai của chính mình. Đã nói sai là phải đưa phản ví dụ.

Cũng phải cẩn thận với tác giả nước ngoài. Đừng nghĩ ở nước ngoài, thậm chí các ông to ở nước ngoài là rất cao. Đó là cách nghĩ phong kiến. Chẳng hạn vừa rồi tôi có duyệt một bài của 3 tác giả nước ngoài có tầm cỡ hẳn hoi, mà có cái sai rất cơ bản, tôi đưa phản ví dụ hẳn hoi. Sau đó họ sửa lại đưa lại, vẫn sai nên tôi không thể nhân đạo nữa mà

đánh phải từ chối. Không hiểu có phải họ đánh giá thấp tạp chí của chúng ta không mà để có những cái sai cơ bản như vậy?

Ông Ngô Đạt Tứ, Phó tổng biên tập báo Toán học và Tuổi trẻ, đọc tham luận

PGS-TS Lê Tuấn Hoa, đọc tham luận:
Nên chăng có cần có Tạp chí Thông Tin Toán Học.

(Xin mời xem 2 tham luận trong số này)

Buổi chiều. Chủ tọa: GS-TS Nguyễn Cảnh Toàn

GS Nguyễn Cảnh Toàn: Tôi muốn bổ sung một vài ý mà báo cáo của anh Tứ nêu buổi sáng chưa đề cập đến. Chúng tôi cũng đã nghĩ là đăng thêm phụ san trong tạp chí Toán học và Tuổi trẻ cho sinh viên, chẳng hạn 2 số một năm. Việc này cũng đã bàn nhưng chưa có điều kiện thực hiện. Còn một ý nữa cũng bàn rồi nhưng chưa có tài chính để triển khai. Đó là các nước Đông Nam Á rất quan tâm đến tạp chí này. Đó cũng là niềm tự hào của chúng ta. Chúng tôi muốn lọc ra từ 3 số những bài hay để dịch ra tiếng Anh đăng thành 1 số. Anh Trần Văn Nhung, Vụ trưởng Vụ hợp tác quốc tế, đảm bảo sẽ chịu trách nhiệm bán nó cho các nước trong khu vực. Nói thêm là bây giờ có nghị quyết Trung ương 2 về việc cải tiến cách dạy học ở trường sao cho thông minh, sáng tạo. Bởi vậy tạp chí mở thêm một mục diễn đàn dạy và học toán. Hi vọng sẽ đáp ứng được yêu cầu đó. Trước đây ít thấy giáo quan tâm đến tờ báo. Nay có thêm mục này sẽ lôi cuốn thêm các thầy cô giáo.

GS Đỗ Long Vân: Về phụ san cho sinh viên thì ta có thể làm được, vì mấy năm nay ta có thi Olympic cho sinh viên. Thực ra các trường đã kiến nghị từ mấy năm nay là Hội THVN cố gắng đứng ra tổ chức Olympic sinh viên toàn quốc. Nhưng vì quá khó khăn về tài chính và cơ sở vật chất nên ngay cả năm nay cũng chưa dám mở ra toàn quốc. Chúng ta chỉ tiến thêm một bước là vẫn làm ở miền Bắc (gồm 14 trường) nhưng có mời thêm hai đoàn ở miền Nam. Đó là một bước tiến nhỏ, trung gian như vậy. Tiến tới sẽ tổ chức

đồng thời ở 3 địa điểm: Hà Nội, Huế, Tp Hồ Chí Minh, nhưng phải có phương tiện và kinh phí. Những chuyện đó có thể kết hợp đăng trên phụ san của Tạp chí. Mà đó cũng là lí do để có những Hội thảo như thế này chứ không thì ai chỉ biết việc người đó, không phối hợp được.

Về các ý kiến sáng nay tham luận, tôi lĩnh hội mấy ý như sau. Ai cũng nhất trí là nâng cao chất lượng của các tạp chí khoa học. Điều đó rất đúng đắn. Tuy nhiên từ đó nảy sinh ra vấn đề là phân công và phân tầng các tạp chí sao cho không mất đi các diễn đàn cần thiết. Ví dụ cho những người mới vào nghề, việc mà lâu nay Tạp chí Toán Học vẫn đảm nhiệm. Với việc hợp tác quốc tế của tạp chí này ta mất đi diễn đàn đó. Mà để cho những người mới vào nghề và những người nhiều kinh nghiệm thì không hợp: anh trên thì thấy thấp, mà anh dưới thấy quá cao đối với mình. Hai tạp chí Acta và Tạp chí Toán Học là để cho những người có kinh nghiệm. Như vậy còn thiếu mảng dành cho những người mới vào nghề. Mảng thứ hai là ứng dụng toán học chứ không phải toán học ứng dụng như anh Hỷ lúc nãy nói. Bởi vì toán học ứng dụng cũng là toán và ta không phân biệt với toán lí thuyết. Cái ta thiếu là diễn đàn cho những ứng dụng toán học trong các vấn đề cuộc sống cụ thể. Có một số anh đã nêu vấn đề làm thế nào ra đời được một ấn phẩm (tạp chí, nội san hay đặc san?) cho diễn đàn ứng dụng toán học. Cũng có thể với hình thức là đặc san, trước khi tiến tới xây dựng tạp chí, vì với hình thức này có thể linh hoạt ra 1, 2,3 số, tùy theo bài vở và kinh phí. Vì cho đến nay chưa có cơ quan nào đứng ra đảm nhiệm xuất bản nó, cho nên ta đặt vấn đề ở đây để các vị có chức vụ chính quyền có mặt ở đây xem xét có thể ủng hộ tham gia tới mức độ nào.

PGS Đỗ Văn Lưu: (...) Hai tạp chí Acta và Tạp chí Toán học nên phân công, chẳng hạn một tạp chí đăng về toán lí thuyết, một tạp chí đăng toán học ứng dụng. (...) Chúng ta cũng nên phối hợp làm Tạp chí ứng dụng toán học. Các ý kiến anh Hỷ nêu ra tôi rất tán thành, song nên làm chính qui (...).

Để nâng cao chất lượng của các tạp chí ta phải có chế độ thích đáng cho các ban biên tập. Hiện nay các ban biên tập hầu như không có chế độ nào mà công việc thì rất mệt. Nếu như có chế độ thích đáng thì sẽ nâng cao được trách nhiệm của họ. Khai thác được trí tuệ của ban biên tập sẽ rất có lợi.

Không thể có chuyện một người làm công phu, mệp nhọc như vậy mà không có chế độ thích đáng. Phải thực hiện được nguyên tắc người có làm thì có hưởng. (...)

PGS Nguyễn Đông Yên: Về Toán học Tuổi trẻ tôi có ý kiến sau. Bây giờ bọn tôi đã già rồi. Ngày trước đọc toán học tuổi trẻ, bây giờ đọc toán học tuổi già. Nhưng mà bọn tôi luôn có ý thức là tạp chí đó rất quan trọng. Sau khi tốt nghiệp đại học, tôi cũng có đóng góp. Tất nhiên mức độ đóng góp có khác nhau. Trong thời buổi kinh tế thị trường thì còn khó hơn, như lúc này anh Tứ có trình bày. Phải có phần nọ phần kia cho tạp chí sinh động. Tôi để ý là ngày trước tạp chí rất sinh động khi có những cuộc thi lớn. Bây giờ tôi không biết có còn tổ chức những cuộc thi như vậy nữa không? Nếu phần thưởng khoảng 5 triệu thì cũng là phần đáng kể, đặc biệt với học sinh nghèo, và khi công bố ra sẽ thu hút được nhiều bài của các em tham gia. Và bài viết tốt cho các em phổ thông ta thưởng 1 triệu đồng thì sẽ khích lệ tác giả. Khi nói như vậy GS Toàn có thể hỏi lấy kinh phí từ đâu thì tôi xin thưa là kinh phí cho giáo dục và đào tạo hiện nay không nhỏ. Vì vậy Bộ GD & ĐT bắt buộc phải hỗ trợ kinh phí cho nó. Các ngành khác không có tờ báo nào loại này, riêng toán có và đã tồn tại hơn 30 năm chứng tỏ tầm quan trọng của nó. Không nhẽ ta không chú ý đúng mức đến nó để đem lộc cho con cháu? Cho nên Nhà nước phải có đầu tư cố định cho tạp chí lớn như vậy, để ban biên tập khỏi lo chuyện bán 2000đ hay 2500đ. Về giải thưởng cũng nên thích đáng vì như tạp chí Thế giới mới bình vài câu thơ được thưởng 10 triệu đồng thì tôi cũng muốn tham gia. Cái hay của Toán học Tuổi trẻ không phải là luyện thi, mà ở tầm cao hơn. Có những anh làm Vật lí nhưng đã quan tâm rất nhiều đến tạp chí và viết nhiều bài vở cho nó vì lí do này.

Về Olympic sinh viên như anh Văn nói lúc này lại cũng đụng đến tiền. Phải đặt câu hỏi là Hội THVN làm vì ai? Rõ ràng vì Bộ GD & ĐT. Cho nên Hội THVN không cần chi tí nào mà Bộ GD & ĐT cần chi hết. Hội sẽ góp công là phụ trách chuyên môn, tổ chức cuộc thi không có tiêu cực. Qua những chuyện thi cử như vậy là khích lệ phong trào học và cũng là giúp đỡ sinh viên phương pháp học. Rồi công bố là do Bộ và Hội cùng đồng thời tổ chức.

Không nên nghĩ chuyện xin tài trợ vì nó không cố định. Các anh có trọng trách như GS Đào Trọng Thi, GS Trần Văn Nhung, GS Nguyễn Văn Đạo, ... chắc chắn sẽ ủng hộ.

Đối với hai tạp chí chuyên môn thì không nên bàn đến chuyện sát nhập vì ít ra thì đã có hợp đồng với Springer đến năm 2001. Quả thực bây giờ gửi bài cho tạp chí nào tôi cũng phân vân vì cả hai đều tốt như nhau. Về mặt hình thức Tạp chí Toán học đã đẹp và đang ở đó thì được quảng cáo rộng. Nhưng Acta vẫn còn danh tiếng là được duyệt rất nghiêm túc. Tôi rất đồng ý với anh Trung là phải duyệt bài rất nghiêm khắc. Như một số giáo sư nói rằng họ có thể đăng được ở một số tạp chí nước ngoài rất tốt. Thế thì thà chịu mang tiếng dốt, và cứ để các giáo sư đó gửi đăng ở nước ngoài, chứ dứt điểm khi đã phát hiện ra cái dở (theo ý chủ quan) thì không nhận đăng ở tạp chí của mình. Thà giảm số trang đi vì không đăng được bài đó, chứ không nên chằm chước. Tôn trọng phản biện là đúng vì nhận được 50 000đ duyệt bài nhưng người ta mất 2-3 ngày hoặc hơn để đọc bài đó. Nhất là khi người ta bỏ công sức kiểm tra từng công thức không có lí do gì không tin người ta. Mà người được mời thường là có chuyên môn nhất hoặc gần nhất về lĩnh vực đó. Có chuyện nữa là khi phản biện đồng ý cho đăng ban biên tập có quyền phản bác, tại sao họ không có quyền hành gì? Để kích thích gửi bài tốt cũng có chuyện thế này. Nếu cứ gửi đăng ở nước ngoài mãi thì không ổn. Song đăng trong nước có cái ngại là không hiểu có bị trùng kết quả với người khác không. Đây không phải chuyện tạp chí thấp hay cao. Nếu là định lí tốt thì dù đăng ở đâu sớm muộn cũng được biết tới. Điều này tôi tâm niệm từ lâu. Nhưng trong trường hợp tôi, khi gửi đăng Acta, tôi đâu có chắc sẽ được GS Sách đọc đánh giá. Nếu được như thế tôi sẽ gửi nhiều bài đăng ở đó mà không ngại gì. Nhưng chắc chắn là không phải lúc nào Ban biên tập cũng nhờ được những chuyên gia như vậy - những người cũng tham gia phản biện cho các tạp chí quốc tế - nhận xét. Đối với người viết thì ta nên chia làm hai đối tượng. Tôi không nói về đẳng cấp, bởi như Chế Lan Viên nói hoa thì có đẳng cấp hoa, còn mùi hương thì không có. Có thể có anh nghiên cứu sinh làm ra kết quả rất tốt, chỉ viết được vài ba trang nhưng chứa nhiều hương sắc hơn cái chúng tôi làm và viết thành 10 trang, vì chúng tôi đã thành thợ. Tuy không phân biệt đẳng cấp, nhưng khi nhận bài ban biên tập biết ngay là họ thuộc đối tượng nào. Vậy nên

chăng có hình thức khuyến khích bằng cách mỗi năm chọn ra 3-4 bài tốt nhất của từng đối tượng để thưởng. Dù số tiền chỉ cần 2-3 trăm nghìn cũng là một khích lệ, mà ta không mất nhiều lắm. Còn chuyện đánh máy của biên tập rất không ổn. Có khi Viện toán nên lấy một người đánh máy siêu việt cùng thêm một khảo trợ cấp nào đó để khi chị Hiền đưa đánh máy có thể yên tâm không phải lo so sánh cho giống bản gốc. Thà bớt đi một nghiên cứu viên tồi để có một người đánh máy tốt.

GS Đỗ Long Vân: Xin phép anh Toàn cho tôi hỏi thêm một tí về Toán học và Tuổi trẻ. Về thực chất nếu Tạp chí tự hạch toán thì có nuôi nổi chính nó không?

PTS Lê Thống Nhất: Thực ra tôi mới về toà soạn hơn 1 năm, nhưng có thể nói rằng: duy trì được tạp chí cho đến nay là một sự rất cố gắng của Hội đồng biên tập từ xưa đến nay. Tuy nhiên với cách làm việc thời bao cấp là miễn sao cho ra được báo đã tạo ra một thói quen làm việc theo kiểu gia đình chủ nghĩa. Có một số qui chế mà lâu nay vẫn chưa thực hiện chặt chẽ. Bây giờ là giai đoạn mà các tạp chí phải đi vào qui cũ, nên Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ cũng phải có những đổi mới tích cực. Báo cáo các đồng chí là từ tháng 1/1998, Nxb Giáo dục đã có quyết định cho phép tạp chí tự hạch toán. Sơ bộ sau 3 tháng thì trừ mọi chi phí như nhuận bút, lương, ... đã có lãi. Tuy nhiên tiền nhuận bút rất thấp, theo tôi phải tăng nhiều và lương cũng vậy (lương chỉ 2-3 trăm nghìn/tháng). Từ năm 1998 đã có cải tiến về nội dung và hình thức. Số trang cũng tăng lên tới 32 trang. Số bản xuất ra bây giờ đã là 22 000 tờ là một con số khích lệ, rất đáng tự hào, trong khi một tờ báo văn nghệ thường chỉ hơn 1 vạn bản. Nếu chúng ta tổ chức tốt hoàn toàn có thể tự trang trải được và làm được hơn thế nữa. Nếu có lãi, ta có thể đầu tư lại cho Tạp chí để nâng cao chất lượng của nó, chẳng hạn trả tiền nhuận bút cao hơn và nâng mức giải thưởng. Về việc trông chờ Bộ GD & ĐT như anh Yên nói chỉ là lí thuyết. Vừa rồi chúng tôi tham gia chấm học sinh giỏi quốc gia cả buổi, cả ngày tính ra chỉ được 30 000 đ. Bộ tài chính đã khống chế rất nhiều mặt, về Bộ ta lại thêm bao khó khăn nên việc trông chờ kinh phí ở đó là rất khó. Chỉ có điều Hội THVN nên phối hợp với nhau về mặt tổ chức thì

có thể ra tiền mà tổ chức các hoạt động khác. Một tờ báo chuyên nghiệp thì không thể ra tiền, nhưng tờ mang tính phổ biến kiến thức như Báo Toán học và Tuổi trẻ thì làm được. Có cơ sở ở Tp Hồ Chí Minh sẵn sàng mua bản quyền của tờ báo, và nếu cho phép tự nhân xuất bản thì chắc chắn sẽ có nhiều tờ như thế được ra đời. Tuy nhiên cần có sự đầu tư về con người và đầu tư chất xám cho nó. Tôi có cảm giác Ban chấp hành Hội THVN nhiều lúc lơ là về chuyện này.

GS Đỗ Long Vân: Tin của anh Nhất là rất khích lệ với chúng ta. Trong tình hình toán học suy thoái mà nó không cần tài trợ, thậm chí sinh lãi thì thật mừng. Còn chuyện thi Olympic anh Yên nói lúc này có thể do chưa hiểu chính xác ý của tôi. Olympic toán sinh viên không phải là chỉ trong ý tưởng mà đã có 5 năm nay. Lúc đầu không phải do Hội đề nghị mà là sáng kiến của 1 số trường. Sau đó họ mới đề nghị Hội tham gia, chủ trì và đề ra các qui chế. Qui chế chính do GS Nguyễn Văn Mậu soạn thảo cách đây 2 năm. Kinh phí theo qui tắc: trường nào tổ chức thì lo kinh phí là chính, còn các nơi khác góp phần nào thì góp. Hội tuy nghèo nhưng năm nào cũng đóng góp khoảng 1 triệu rưỡi. Và vì vậy các giải thưởng cũng sơ sài. Đứng ra thì Bộ GD & ĐT phải chi kinh phí nhưng không hiểu tại sao không xin nổi.

GS Nguyễn Cảnh Toàn: Bộ trưởng Bộ GD & ĐT nói với tôi là rất khó khăn chi do những qui định ngặt nghèo của Bộ Tài chính. Có tiền bây giờ đã khó mà tiêu cũng chẳng dễ tí nào.

TS Đinh Thế Lục: (...) Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ nên có tuyển tập bằng tiếng Anh, và thậm chí có thể đưa lên Internet. (...) Cần nhanh chóng chính thức hoá Nội san Thông Tin Toán Học của Hội, trong đó cũng nên đăng tóm tắt các kết quả nghiên cứu bằng tiếng Việt. (...) Việc cho ra đời tạp chí ứng dụng toán học là cần thiết. (...) Để có kinh phí biên tập và in ấn thì một cơ quan nên đứng ra đăng cai, còn các cơ sở khác thì có nhiệm vụ đóng góp (...).

PGS-TS Đỗ Đức Thái: (...) Không nên nhập hai tạp chí lại với nhau. Để nâng cao chất lượng thì ta phải đa dạng hoá đề tài để mở rộng tác giả. (...) Chúng ta không thể giảm nhẹ yêu cầu duyệt bài, nhưng trách nhiệm nâng đỡ sinh viên hay những người mới vào

nghề thuộc về ban biên tập, đặc biệt của biên tập viên về hướng nghiên cứu đó thông qua việc hướng dẫn cách viết. Mặc dù ý thức được nền toán học của chúng ta còn non kém, song khi mở các tạp chí của ta ra đôi khi vẫn có cái không hài lòng vì hành văn hoặc nội dung yếu kém. Chúng ta có thể làm tốt hơn nếu phản biện tốt hơn. Việc chia tác giả ra 2 đối tượng không thể chấp nhận được. Nếu ta hiểu theo nghĩa là với người mới vào nghề cần được nâng đỡ thì đó là trách nhiệm của người biên tập viên về hướng đó chứ không phải của tờ báo. Tôi nhớ lại là lần đầu gửi đăng tạp chí của Mỹ Proceedings of American Society tôi bị từ chối, nhưng người biên tập viên có viết một thư kèm theo ý nói: hình như ông lần đầu viết báo, nên tôi cho ông địa chỉ người đã phản biện để trao đổi với ông ta về cách viết. Sau đó nếu ông thích có thể gửi lại lần 2 để chúng tôi xem xét lại từ đầu. Sau khi trao đổi, bài báo được viết lại hoàn toàn và rồi được nhận đăng. Như vậy Toà soạn chỉ có mỗi nhiệm vụ nhận bài và xem có đủ tiêu chuẩn để đăng hay không chứ không có nhiệm vụ ta tạm gọi là nhân đạo tức là giúp đỡ những người đó. Đó chỉ là trách nhiệm của cá nhân người phản biện hoặc là các nhà toán học hàng đầu đối với lớp người đi sau. Ta phải tách bạch hai quan điểm đó rõ ràng. Việc 2 tạp chí chuyên môn gần gần giống nhau thì không có gì đáng lo.

Không hề có hiện tượng người ở cơ quan nào thì chỉ đăng ở đó. Nếu so sánh 2 tạp chí chuyên môn của ta với các nội san ở các trường thì chất lượng ở 2 tạp chí hơn hẳn. Chẳng hạn tờ thông báo của ĐHTH trước đây nay tiếp tục là thông báo khoa học của ĐHQG thì sao so sánh được. Các nội san theo tôi nghĩ là diễn đàn thích hợp của các em sinh viên hoặc những người mới vào nghề.

Chúng ta nên có qui chế khắt khe đối với thành viên ban biên tập. Theo anh Trung nói là ban biên tập đủ rộng, nên nếu bài báo bị phản biện từ chối thì người biên tập viên đó phải có trách nhiệm xem xét để giúp đỡ người viết bài cải tiến nội dung.

Tôi cũng rất quan tâm tới báo Toán học và Tuổi trẻ. Gần đây báo đã chia ra hai phần rõ rệt và dần dần tách ra khỏi khuynh hướng viết mà không cần biết cho ai. Báo nên tiếp tục khuynh hướng đó thì sẽ tự hạch toán được và có lãi hơn. Cuối cùng là

về Nội san Thông Tin Toán Học. Không nên đăng tải các kết quả nghiên cứu vì sẽ gây khó khăn cho Ban biên tập. Là một thành viên của Ban biên tập tôi biết được nỗi khổ của việc đặt bài. Đã đồng ý rồi, đến vẫn chưa xong, lại đến lại ,... mất rất nhiều thời gian. Do vậy Ban chấp hành Hội THVN nên có hình thức kêu gọi cung cấp thông tin cho Nội san (...)

PGS Nguyễn Văn Hộ: Chúng tôi nghĩ trong thời gian vừa qua các tạp chí toán đã phát triển mạnh và điều đó chứng tỏ nền toán học của ta may mắn vẫn trụ lại được, và có thể có điều kiện phát triển. Để tiếp tục phát triển nữa trong thời gian 10-15 năm tới thì khó vì nguồn các nhà toán học được đào tạo cạn kiệt càng về sau càng hiếm đi. Tuy nhiên nếu có nỗ lực cao thì có thể duy trì được.

Tôi đã tham gia xêminar 20 năm về phương pháp ngẫu nhiên về giải tích số thì tôi thấy có mảng đề tài rất lớn là các ứng dụng toán học trong các vấn đề thực tế. Từ các mô hình toán giải các vấn đề thực tế sẽ nảy sinh ra vấn đề lí thuyết khiến cho những người làm toán ứng dụng phải giải quyết những vấn đề lí thuyết chứ không chỉ đơn thuần dập khuôn các cái có sẵn để chạy máy tính. Như vậy anh ta cũng phải sáng tạo mới ứng dụng được. Một số anh làm kỹ thuật cũng khá nhạy cảm và hiểu sâu về toán. Nếu họ đặt các bài toán mà họ đã gặp trong kỹ thuật ra thì không phải người làm toán nào cũng giải được. Vậy ta không thể coi thường được các kết quả toán trong kĩ thuật được. Cho nên đã đến lúc ta phải có tạp chí ứng dụng toán học như lúc này anh Hỷ và anh Văn nêu lên để lôi cuốn các nhà toán học ứng dụng và các nhà kĩ thuật ứng dụng toán học đóng góp và công bố các công trình. Hội TH nên đứng ra chủ trì, đảm nhiệm phần biên tập. Về quản lí, kinh phí thì không cơ quan này sẽ có cơ quan khác đứng ra nhận. Chẳng hạn theo tôi nghĩ ĐHBK có thể đảm nhận được. Tất nhiên chúng tôi còn phải đề xuất với Ban giám hiệu và bàn các chi tiết. Vấn đề bây giờ là phải là sao cho nó ra đời, còn về vận hành thì dù không dễ nhưng cũng không đến mức không vượt qua được.

TS Lê Tuấn Hoa: Hiện nay ngoài hai tạp chí chuyên môn chính chúng ta có rất nhiều thông báo ở các trường, mang tính chất nội san hoặc chính thức. Theo tôi nghĩ ta nên có quan điểm thống nhất về vấn đề này, bởi nó còn liên quan tới việc qui định chấm điểm

công trình của Bộ GD & ĐT. Nếu ta làm phép cộng thì $1/2 + 1/2 = 1$ nhanh và dễ hơn nhiều so với việc làm được 1. Vì quan niệm như vậy mà thông báo khoa học ở một số cơ sở đã tỏ ra quá dễ dãi. Không những đăng tải cái tầm thường mà đăng cả cái sao chép. Theo tôi ta nên có phong trào trong Hội để chấm dứt tình trạng này. Các thông báo đó nên là nơi để những người mới vào nghề đăng các công trình nghiên cứu đầu tay của mình. Các kết quả đó có thể là dễ, nhưng phải mới. Nếu không thì ban đầu chỉ vì lấy điểm công trình hay này nọ, người ta dễ dãi với mình, rồi đến khi viết cho tạp chí chính thức (Acta, Tạp chí Toán học) họ theo thói quen vẫn giữ nguyên phong cách đó. Điều này tôi nó hoàn toàn không phải vì vô có. Trong mấy năm vừa qua tham gia biên tập Acta, có bài chỉ 7 trang đã được duyệt nhận mà tôi mất 3 ngày để chữa tiếng Anh. Từ chữa lỗi tiếng Anh mới thấy lộn xộn cả về nội dung: có chỗ không mạch lạc, thậm chí có chỗ phi logic. Tôi rất ngạc nhiên là mặc dù tôi sửa rất nhiều, bố cục lại, nhưng khi đưa cho tác giả xem lại thì họ chấp nhận bản sửa của tôi. Cũng khó hiểu là người phản biện và người hướng dẫn chấp nhận những bài như thế. Đó chính là thói quen dễ dãi họ đã ngấm phải khi trước đó đã đăng ở các thông báo dễ tính. Chúng ta nên có tuyên truyền dẫn dắt người viết bài ngay từ buổi đầu tiên có ý thức rằng không có chỗ để những cái muốn viết gì thì viết. Từ nhận thức đó, tôi hoàn toàn nhất trí với các ý kiến là cần có một tạp chí về ứng dụng toán học. Tạp chí đó nên do cơ quan khác đăng kí, vì cái gì cũng đưa về Viện toán thì đâm ra Viện toán độc quyền, mà việc phân tâng cũng không rõ. Nên chăng một cơ sở như ĐHBK mà ta tách phần toán từ thông báo của 4 trường đại học ra để phối hợp với Hội lập nên tạp chí ứng dụng toán học. Các cơ sở khác cũng làm như vậy, dần dần chúng ta tạo nên một mạng lưới tạp chí mà mỗi cái có bản sắc riêng của nó, mà sẽ có hiệu quả. Nên phân tâng theo nghĩa như vậy thì sẽ đáp ứng được mọi đối tượng.

Về các biên tập viên của 2 tạp chí thì theo tôi chẳng có vấn đề gì, vì ai nhận được bài cần phải xem xét và giải quyết đều tích cực cả. Còn trong việc duyệt bài, cho phép đăng hay từ chối bài này bài kia thì có muôn hình muôn vẻ. Đại đa số là rơi vào trường hợp nếu phản biện chưa thật tin

lắm vào độ mới hay kết quả có tốt hay không thì ở nước ngoài là người ta từ chối, còn ở ta thực tế cho thấy họ đồng ý cho đăng. Cho nên ta nên hiểu thực chất là các phản biện ta phần lớn là dễ tính. Dĩ nhiên cũng có cực biên khác là từ chối nhảm. Từ sáng tới giờ chúng ta nói nhiều về cực biên kia mà không nói về cực biên này, trong khi cực biên dễ tính là đại trà hơn. Do vậy một vài người nào đó không may rơi vào cực biên kia thì cũng nên vui vẻ chấp nhận, đừng bực dọc làm gì.

Về Toán học và Tuổi trẻ, trước đây ta có mục giới thiệu toán học hiện đại. Cái này nên duy trì. Vì cứ sau 2-3 năm lại thay một lớp các em học sinh nên có giới thiệu đi, giới thiệu lại cũng chẳng sao. Nên chủ động đặt bài các nhà toán học đầu đàn chứ không chờ họ viết. Đó cũng là chuyện thường tình ở các tạp chí khác kiểu đó trên các nước. Mà như thế nó cũng phân phối đồng đều giữa các ngành, các hướng.

Ông Vương Ngọc Châu: Việc có tạp chí ứng dụng toán học là cần. Trước đây Viện Toán học có nội san Toán Vận trù học ra khá đều, từ năm 1965 cho tới 1993. Sau đó thì chết hẳn vì hai lí do. Sau khi chuyển sang kinh tế thị trường thì những người làm kĩ thuật không viết nữa, còn các nhà toán lí thuyết thì không ai muốn viết. Vì vậy vừa rồi GS Hoàng Tụy đề nghị ở Viện Toán lập lại nội san thì mọi người không hào hứng lắm. Việc lập nên tạp chí ứng dụng toán học ứng dụng trong công nghệ thì chắc là lời cuốn được nhiều người. Vấn đề là làm sao xuất bản được. Tốt nhất là một cơ quan đứng ra đăng kí. Bởi vì tạp chí loại đó phải được bao cấp, ít nhất là trong thời kì đầu. Vận động các nơi đóng góp thì không hiểu có được không. Dù đăng mỗi năm 2-4 số thì cần chí ít mỗi năm 20-25 triệu, quyền góp không phải dễ. Mà nếu Trung tâm KHTN & CNQG đứng ra xin giấy phép thì khó vì đã có tới 3 tạp chí về toán. Còn Hội có thể đứng ra xin phép, nhưng kinh phí đâu, rồi vận hành ra sao, ... phải cân nhắc kĩ để đảm bảo chất lượng, tạp chí ra tạp chí. Do vậy phải tiến hành nhưng thận trọng chứ đừng để để ra mà không nuôi được thì mang tiếng.

GS Nguyễn Quý Hỷ: Việc ra đời một tạp chí như vậy là nhắm tới tương lai, chứ không phải tức thời rồi đến nhiệm kì sau mặc nó. Nhiệm kì của chúng tôi cũng đã sắp hết. Trong BCH Hội, tôi và GS Đỗ Long Vân chịu trách nhiệm về ứng dụng toán học. Việc

lập một tạp chí như vậy tôi đã phát biểu trong phiên họp đầu tiên của BCH Hội, nhưng vì chuyện đất cát nên không có thời gian để làm. Để làm phép thử, chúng tôi đã dựa vào một xêmina về toán ứng dụng đã trên 20 năm ở ĐHQG để lựa chọn làm một tuyển tập công trình, phía trên cùng đề Hội THVN, sau đó là các cơ quan tài trợ thì thấy có kết quả. Kết quả ở chỗ là đã tập hợp được lực lượng. Mục đích của chúng ta là phải tiến tới lấy nó nuôi nó, vì nó là tờ báo ứng dụng. Nội dung của nó có thể bao gồm: các bài tổng quan về hướng nghiên cứu có ứng dụng và các mô hình của nó. Hai là các vấn đề đã áp dụng phải nâng lên thành mô hình để khuyến khích các nhà ứng dụng không chỉ mới vào nghề mà đã lão luyện tham gia. Một mô hình toán học như vậy bản thân các ông giám đốc không hiểu, nhưng chẳng hạn được ghi chú đã được ứng dụng ở nhà thủy điện Hoà bình là họ hiểu có thể ứng dụng được ở công trình thủy lợi khác nữa. Chỉ cần một câu thế là ông đó sẽ tìm tới tác giả, toà soạn để đặt vấn đề cụ thể. Chúng ta phải nhằm vào đối tượng có tiền như vậy thì tương lai sẽ có kinh phí. Hội phải đứng ra chủ trì thì mới lôi cuốn được các cơ quan tài trợ trong thời buổi ban đầu. Trách nhiệm phải thuộc về Ban chấp hành từ việc xin giấy phép, thành lập ban biên tập, ... Về chuyện xuất bản ta cũng nên làm từ từ, trước mắt là 1 số mỗi năm, sau là 2, 3, 4 số, chứ không nhất thiết 4 số ngay từ đầu.

PGS Nguyễn Đông Yên: Để cho khác với 2 tạp chí chuyên môn hiện có thì ta nên xuất bản bằng tiếng Việt và chủ trương không lưu hành ở nước ngoài. Mặc dù vậy tôi vẫn lo là chất lượng của nó thấp. Không để xảy ra tình trạng anh A nào đó đến quảng cáo âm ỉ sản phẩm của mình rồi đăng lên trong khi thực chất nó là một sản phẩm tồi. Tôi đề nghị một cơ chế như thế này, khác với hai tạp chí kia: Ban biên tập nên chọn một số đồng chí rất có trình độ, có tâm cỡ tin tưởng được. Sau đó họ phải ghi tên giới thiệu vào bài, tất nhiên là trước đó phải có phản biện. Ban biên tập nên nhỏ 6-7 người thôi vì mở rộng thì dễ nhưng co lại thì khó. Phải thận trọng chọn tổng biên tập vì nó quyết định tới 90% bộ mặt tạp chí. Hội phải đứng ra chịu trách nhiệm. Ý tưởng đưa về Bách khoa là lí thú, vì đó là cơ sở liên quan nhiều tới ứng

dụng. Nhưng Hội phải chịu trách nhiệm về chất lượng. Nếu có ban biên tập tốt và biên tập viên chịu trách nhiệm giới thiệu bài thì bài đăng ở đó được tính 1 điểm cũng xứng đáng. Còn làm ngược lại để trở thành tạp chí cơ hội.

GS Đỗ Long Vân: Những bản khoản mà anh Yên vừa nêu cũng là lí do mà BCH Hội lưỡng lự trong việc cho ra đời tạp chí kiểu như thế. Vì rất sợ là tên là ứng dụng toán học mà không có tí toán nào trong đó. Mà chúng ta còn có hệ thống tính điểm công trình khoa học. Mặc dù đại đa số chúng ta ngồi đây thấy bất hợp lí nhưng nó vẫn tồn tại. Vì vậy nếu thành tạp chí chính thức thì tác giả có quyền tính điểm, nên nếu không cẩn thận nó trở thành cơ hội chứ không phải của Hội, làm mất tính nghiêm túc của Hội. Trong Hội thảo các ý kiến tương đối thống nhất về tính cần thiết và khả năng xuất bản được nó, nhưng phải thận trọng để đảm bảo chất lượng của nó, không làm mất uy tín về tính nghiêm túc của cộng đồng toán học của chúng ta. Đó chính là điểm quý báu của cộng đồng toán học chúng ta mà các ngành khác phải nể. Rất có thể phải có giai đoạn thử nghiệm như Thông Tin Toán Học, rồi xem xét để đi đến chính thức. Sau khi bàn bạc cân nhắc kĩ sắp tới, có thể chúng ta sẽ đi tới những quyết định cụ thể. Về 2 tạp chí chuyên nghiệp thì mỗi cái có nét riêng của nó chứ. Với việc hợp tác quốc tế phải đảm bảo tiến độ, bài sẽ ra nhanh hơn, và sự hấp dẫn của các thông báo ngắn Tạp chí Toán học sẽ lôi cuốn được người viết. Như vậy cần tiếp tục phấn đấu để cả hai tạp chí song song tồn tại. Việc xem xét cho ra đời một tạp chí ứng dụng toán học cũng là thể hiện chức năng phân cấp, phân tầng. Đối với những người mới vào nghề nếu nâng cao được chất lượng các thông báo của các trường đại học thì cũng là cách giải quyết.

Cho tới giờ chưa có nhiều ý kiến về tờ Thông Tin Toán Học ngoài báo cáo tâm huyết của anh Hoa. Tôi phải nói là từ khi có tờ tin ra đời BCH Hội rất phấn khởi. Chúng tôi rất cảm ơn ban biên tập, trong đó có đ/c Hoa và đ/c Yên ở đây. Có tờ tin đó chúng ta mới thấy sự có mặt thực sự của cộng đồng, nếu không thì mỗi nơi là một ốc đảo, hoàn toàn riêng lẻ, thậm chí còn hiểu nhầm nhau, mất đoàn kết. Có tờ tin đó rất là bổ ích. Và các bài trong đó cho đến nay khá là súc tích và cho ta những bài học bổ ích và rất nhiều thông tin. Chẳng hạn anh Hộ lên chủ nhiệm

khoa ở Bách khoa thì qua tờ tin mọi người mới biết để liên hệ công tác. Có tờ tin mới làm được chuyện đăng kí hội viên mà lâu đến nay BCH Hội muốn mà không làm được. Rồi các thông tin về hội nghị quốc tế và trong nước. Bởi vậy các “quan chức” ở đây nên ủng hộ cả về tinh thần và kinh phí, cũng như cung cấp tin. Anh Đào Trọng Thi đã nêu tấm gương về mặt này, để rồi có thể nhanh chóng nâng nó lên thành tạp chí chính thức chứ không dừng lại ở mức nội san. Nó đang tốt nên phải ủng hộ nó.

GS Nguyễn Khoa Sơn: Về ý tưởng cho ra đời tạp chí ứng dụng toán học đã bàn được tới nhiều trong Viện Toán và trong BCH Hội. Về mặt tinh thần chúng tôi rất ủng hộ, đặc biệt sau khi Tạp chí Toán học tiếng Anh hoá. Có hai vấn đề cần bàn: cơ quan đăng kí và kinh phí. Anh Cường trong giờ giải lao có bày tỏ băn khoăn là thường ở các nước thì Hội TH không đỡ đầu tạp chí kiểu đó, mà phải là một hội ứng dụng toán học đảm nhiệm. Vì ta chưa có hội nào như vậy nên Hội THVN chủ trì cũng được. Vì lí do kinh phí Trung tâm KHTN & CNQG không thể đăng kí được. Có thể là ĐHQG hoặc Bộ GD & ĐT đăng kí thì mới thành tạp chí quốc gia, chứ một trường khác thì chỉ là nội san. Nếu đúng như anh Thi nói với tôi là Hội có thể đứng ra đăng kí, thì đó là giải pháp tốt nhất về mặt tổ chức. Về mặt kinh phí thì cần khoảng 10 triệu cho một số. Nếu khiếm tốn hơn về số trang thì cần khoảng 15 triệu cho 2 số. Số tiền đó không lớn để có thể xin tài trợ được. Nhưng tài trợ thì không thường xuyên được. Tuy nhiên thế cũng tốt rồi, vì sau khi vận hành vài năm chứng tỏ được sức sống của nó thì sẽ có cơ quan đứng ra đăng kí đưa vào kế hoạch thường xuyên.

PGS Đỗ Văn Lưu: Muốn hiện thực phải làm như sau: Hội phải mời tất cả các cơ quan liên quan đến ứng dụng toán học họp bàn về tôn chỉ mục đích của nó và làm thành văn bản qui định trách nhiệm đóng góp trong 5 năm chẳng hạn. Có như vậy mới yên tâm làm việc được chứ không thể trông chờ vào tài trợ là nguồn kinh phí đột xuất. Tất nhiên khi ra đời phải ghi hết tên các cơ quan tài trợ.

PGS-TS Nguyễn Tự Cường: Về Tạp chí Thông Tin Toán Học thì lúc đầu 1-2 số thật tình tôi không quan tâm lắm. Nhưng khi gộp cả 3 số tôi đọc lại thì thấy các thông tin rất bổ ích và so sánh thì thấy số sau nội dung phong phú, hay hẳn hơn số trước. Đó là công lao rất lớn của anh Vân và anh Hoa và các anh biên tập. Các anh có đề nghị viết bài nghiên cứu trên nó nhưng tôi nghĩ là khó. Tất nhiên ta nên đăng các bài phổ biến toán học. Bài đó không cần phải phản biện và do ban biên tập mời những nhà toán học lớn viết (...) Tôi cũng vẫn còn băn khoăn về sự cần thiết của một tạp chí ứng dụng toán học do Hội ta đỡ đầu (...) Các nội san ở các trường cần chú ý công tác phản biện để đảm bảo tính nghiêm túc (...)

PTS Tống Đình Quì: (...) Chúng ta phải mở rộng báo Toán học và tuổi trẻ cho đối tượng sinh viên. (...) Tạp chí ứng dụng toán học là rất cần thiết nhưng quan trọng là phải tìm được người làm cụ thể (...)

Ông Ngô Đạt Tứ: Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ khó mà mở rộng cho đối tượng sinh viên. Bởi vì sinh viên năm thứ 1-2 chỉ cốt sao cho qua giai đoạn đại cương chứ chẳng quan tâm gì đến toán hay lí. Vào đến đại học là người ta hết nợ với toán rồi. Thế thì làm sao giới thiệu toán cho họ để họ say sưa? Ngay ở ĐHTH còn không có sinh viên toán thì ở các nơi khác ai cần quan tâm? Vậy cho nên có lẽ vấn đề này không nên đặt ra. Vấn đề tiếp theo là xuất bản tạp chí ứng dụng toán học. Trong nền kinh tế thị trường phải nghĩ là nó phải tự nuôi nó. Không thể chấp nhận là không thu hồi. Vậy đầu ra ở đâu? Ai mua?

GS Nguyễn Khoa Sơn: Tôi không tán thành ý kiến anh Tứ. Một tạp chí khoa học thì phải bù lỗ và thu lại bằng con đường khác chứ không thể tính toán hiệu quả kinh tế trực tiếp. Nếu tính thế thì thất bại ngay từ đầu. Tạp chí khoa học có đặc thù của nó, chứ không như tạp chí phổ biến khoa học như Toán học và Tuổi trẻ để tính đến chuyện thu hồi. Ở tất cả các nước đều phải vậy thôi. Rồi thu hồi bằng cách khác, như nâng cao trình độ dân trí, nâng cao ứng dụng khoa học,... Cũng có thể hi vọng một ngày đẹp trời nào đó chúng ta có thể tự nuôi mình thì thật là hạnh phúc, song quả thực là rất khó.

Về nội san Thông Tin Toán Học, nội dung của nó đúng là có những thông tin bổ ích, càng ngày càng có bản sắc riêng. Tuy nhiên

để nội san có hiệu quả sâu rộng hơn nữa có thể mở rộng nội dung hơn nữa. Chẳng hạn có thể đó là diễn đàn để truyền đạt kinh nghiệm về giảng dạy hoặc viết các công trình toán học. Sắp tới nên triển khai vì rất cần cho việc viết bài gửi đăng ở 2 tạp chí chuyên nghiệp. Một nội dung nữa có thể bổ sung là điểm các bài báo đăng ở Acta và Tạp chí Toán học. Đó là cách tuyên truyền cho 2 tạp chí, đồng thời cũng cho cộng đồng toán học hình dung một bức tranh về toán học nước nhà. Thay vì tìm Mathematical Reviews ta có thể sử dụng nó. Mục đích sách đã có rồi, nhưng nên thêm mục điểm bài báo của ta.

TS Lê Tuấn Hoa: Tôi xin bổ sung một vài ý anh Sơn vừa phát biểu. Thứ nhất là việc thương mại hoá các tạp chí toán học là nan giải ở tất cả các nước, chứ không chỉ riêng Việt Nam. Chỉ có các nhà xuất bản lớn mới kiếm lời được. Riêng ở Việt Nam thì còn tệ hơn. Sáng có anh nói đi 300km xa Hà Nội không thấy Acta ở đâu, nhưng tôi dám nói chỉ cách Viện Toán 1-2 km cũng đã không thấy Acta ở thư viện trường đại học rồi. Việc bán Acta không dễ tí nào. Nhưng nói về tận cùng thì rất có lãi. Thông qua trao đổi Acta hiện Viện toán được bổ sung mỗi năm số lượng tạp chí trị giá 30 000 \$US mà nếu xin cấp kinh phí thì sẽ chẳng được duyệt 1\$ nào cả. Đó là lãi, thông qua con đường gián tiếp. Thế mà có người lại cho là bao cấp không hàng năm 40 triệu cho Acta. Ngay Tạp chí Toán học qua Springer không thể trao đổi, nhưng thông qua uy tín của nó thì sẽ kích lệ các nơi khác trao đổi với Acta. Do vậy nó cũng sinh lãi.

PTS Nguyễn Đình Hoá: Để nâng cao 2 tạp chí chuyên nghiệp nên để phát triển tự nhiên. Còn có vấn đề này khác giữa phần biện và người viết bài chỉ là những trường hợp riêng. Cuộc sống có nhiều quan hệ nên chuyện lẻ tẻ xảy ra cũng là bình thường. Về triển vọng đối với toán trong những năm tới tôi không đồng ý với ý kiến anh Quì ban nãy. Bây giờ tuy chưa nhiều nhưng đã có sinh viên học toán. Như vậy tình hình bắt đầu thay đổi. Bây giờ đã có chuyển biến là một số học rất giỏi lại xin

học toán. Bên cạnh đó có một số sinh viên toán rất giỏi hiện theo học ở nước ngoài. Do đó bức tranh không đến nỗi ảm đạm.

Về tạp chí ứng dụng toán tôi cũng nhất trí với mọi người ở đây. Bản thân tôi cũng làm toán ứng dụng. Nhưng tôi có bản khoản giống anh Quì. Về kinh phí thì không đáng lo. Cái chính là tìm được người rất tâm huyết và có năng lực thì mới tổ chức được. Ngay 2 tạp chí chuyên nghiệp đã có uy tín và tồn tại nhiều năm mà tìm được người như thế đã khó nói gì đến tạp chí mới bắt đầu. Cái cần bàn kỹ là làm sao có đủ bài có chất lượng để đăng trong mấy năm. Như vậy cái cần bàn là con người.

Cuối cùng GS Đỗ Long Vân thay mặt ban tổ chức sơ kết hội thảo. Tóm tắt mấy điểm như sau: tất cả chúng ta nhất trí đánh giá cao các thành quả đạt được trong công tác in ấn tạp chí, nội san, đặc biệt đưa 2 tạp chí chuyên nghiệp lên tầm quốc tế. Công lao thuộc về cả cộng đồng, nhưng trước hết phải kể đến các tổng biên tập. Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ sau hơn 30 năm ra đời không những không bị suy thoái mà là tiến sang giai đoạn phát triển độc lập và có lãi. Đó là điều đáng hoan nghênh. Nội san Thông Tin Toán Học tuy mới ra được 3 số nhưng có đóng góp rất quan trọng trong việc liên kết cộng đồng, làm phong phú sinh hoạt của cộng đồng. Hội thảo cũng nhấn mạnh các vấn đề sau:

- Hai tạp chí Toán học và Acta không thể nhập, nhưng cần thường xuyên nâng cao chất lượng.

- Đã đến lúc cho ra đời một ấn phẩm về ứng dụng toán học. Tuy nhiên cũng còn ý kiến kêu gọi thận trọng, nên giao lại cho BCH Hội bàn bạc để có những quyết định thích hợp.

- Hội thảo cũng kêu gọi cộng đồng ủng hộ nhiệt liệt nội san mới của Hội là Thông Tin Toán Học, không chỉ về tài chính mà cái chính là cung cấp thông tin, bài vở để cho nội dung của nó phong phú và bổ ích hơn.

Một lần nữa xin cảm ơn Hội đồng ngành Toán đã tài trợ cho Hội thảo. Cảm ơn Viện Toán học đã lo tổ chức chu đáo cho Hội thảo.

Tâm sự của người làm báo

Acta Mathematica Vietnamica

Ngô Việt Trung

Năm 1990 tôi được phân công làm tổng biên tập Tạp chí Acta khi đang ở nước ngoài. Trước đó anh Hoàng Tuy có hỏi tôi là có đảm nhận được cương vị tổng biên tập Acta không và tôi đã trả lời là không vì sợ không đủ uy tín và sức lực. Cứ nhìn những người làm báo Acta trước đó thì đủ thấy công việc này vất vả và tốn thời gian như thế nào. Có quyết định rồi thì tôi phải chịu, vả lại tôi cũng muốn đóng góp sức mình vào một công tác chung của Viện Toán. May mà vào thời kỳ đó mọi người đã bắt đầu dùng TeX và việc in báo đã dễ hơn nên tôi chỉ phải chuyên tâm vào công tác biên tập. Thấm thoát thế là đã gần tám năm trôi qua.

Về mặt hình thức Acta đã có nhiều thay đổi so với trước do việc sử dụng TeX và in ấn có chất lượng hơn. Theo thông lệ tờ báo cố gắng giữ bìa và khổ báo cũ, chỉ thay đổi cách trình bày sao cho đẹp và hợp lý. Phần trình bày từng bài báo đã được thay đổi một cách căn bản với những quy định thống nhất về bố cục và mẫu chữ dựa theo các tờ báo của Hội Toán học Mỹ.

Về mặt nội dung, Acta phấn đấu nâng cao chất lượng bài đăng qua việc đề nghị người phản biện chặt chẽ hơn, tránh để người hướng dẫn tác giả hay người cùng seminar làm phản biện. Trong một số trường hợp toà soạn lấy thêm phản biện ở nước ngoài. Vì vậy, đã có những thời kỳ toà soạn không duyệt đăng khoảng 1/4 số bài gửi đăng, trong đó đặc biệt có rất nhiều bài của người nước ngoài.

Toà soạn đã tiến hành những đợt vận động trao đổi và mua báo Acta ở nước ngoài (gửi báo mẫu) và đã thu được một số kết quả nhất định. Hiện nay Thư viện Viện toán gửi Acta trao đổi với khoảng 70 trường đại học và viện nghiên cứu ở nước ngoài. Đây không phải là một con số nhỏ. Ngay tạp chí Beitrage zur Algebra und Geometrie của Đức (với một ban biên tập

đanh tiếng) cũng chỉ bán được khoảng 125 số (không có trao đổi).

Tuy nhiên cũng phải thấy rằng các căn bệnh kinh niên trong việc xuất bản tờ Acta vẫn chưa được giải quyết. Đó là:

- Xuất bản chưa đúng kỳ,
- Biên tập bản in có nhiều sai sót,
- Chất lượng in ấn không tốt.

Theo tôi, *nguyên nhân chính là chúng ta chưa có tinh chuyên nghiệp trong việc viết báo và xuất bản báo.*

Trước tiên, phần lớn các tác giả rất cầu thả trong việc viết bài cả về bố cục lẫn ngôn ngữ, đặc biệt là sử dụng tiếng Anh rất bừa bãi. Nếu lấy tiêu chuẩn đăng bài ở nước ngoài thì có lẽ 1/2 số bài đăng ở Acta sẽ bị trả lại ngay lập tức. Toà soạn tốn rất nhiều thời gian để sửa mặc dù cũng chỉ sửa những cái gì tối cần thiết. Trung bình mỗi lần sửa tiếng Anh một bài báo phải cần từ 1 đến 4 tiếng. Ở các tờ báo nước ngoài họ có những người chuyên nghiệp để làm việc này mà mức độ cần phải sửa cũng không nhiều như ở ta. Đối với tôi đây là công việc chán nhất và tất nhiên là không thể sửa hết lỗi được. Còn sửa làm mẫu để gửi trả lại tác giả thì tác giả chỉ sửa đúng những chỗ làm mẫu. Có vô vàn ví dụ chứng tỏ các tác giả rất coi thường việc trình bày bài báo mà không biết rằng việc này đóng vai trò quyết định đối với việc nhận đăng. Ngay cả phần lớn các phản biện cũng coi thường việc này nên toà soạn rất vất vả khi nhận đăng.

Trình độ phản biện không đồng đều nên chất lượng duyệt bài không đồng đều. Nhiều phản biện phải duyệt bài không đúng với lĩnh vực chuyên ngành nghiên cứu của mình nên đánh giá bài gửi đăng nhiều khi không chính xác. Nhưng khuyết điểm chính trong khâu này là nhiều phản biện và biên tập viên còn cầu thả và để dài khi duyệt đăng bài.

Chất lượng đánh máy chưa đạt được mức chuyên nghiệp, mặc dù hiện nay cũng không thể tìm ai hơn người đánh máy cho Acta. Những quy định về việc trình bày bài báo thường không được tuân thủ một cách thống nhất. Hôm nay thế này, nhưng số sau đã khác. Cuối cùng tổng hay phó tổng biên tập lại phải làm công việc rà soát lỗi trình bày và lỗi chính tả, thông thường là hai lần cho một số báo bên cạnh những lần rà soát của thư ký toà soạn. Tôi có cảm tưởng là mọi người đều cho rằng đây là trách nhiệm của tổng biên tập mà không biết rằng tổng biên tập ở nước ngoài chỉ chịu trách nhiệm về chuyên môn. Tất nhiên là tôi không thể dồn hết sức lực để vừa làm công việc duyệt đăng, vừa sửa ngoại ngữ, vừa duyệt bản đánh máy và cuối cùng là duyệt bản in. Lẽ dĩ nhiên là tờ báo in ra sẽ có nhiều sai sót. Cuối cùng, việc in ấn và đóng quyển Acta cũng không có tính chuyên nghiệp cao. Mục in nhoe và đặc biệt là không đều, đóng quyển còn dễ xảy ra tình trạng thiếu hay lẫn trang. Điều này ảnh hưởng rất nhiều đến hình thức tờ báo.

So sánh với các tờ báo của các nhà xuất bản ở nước ngoài thì Acta không bằng nhưng nếu so sánh với các tờ báo ít tên tuổi ở các nước khác thì Acta cũng không kém cả về mặt hình thức lẫn nội dung. Còn nếu so sánh với các tạp chí quốc gia khác ở trong nước thì Acta hơn về mọi mặt mặc dù nhiều tờ báo có ngân sách và bộ phận nhân sự lớn hơn nhiều. Theo tôi *cái yếu nhất của Acta không phải là ở hình thức và nội dung mà là ở khâu tiếp thị và phát hành*. Nếu Acta có mặt nhiều hơn ở các thư viện bên ngoài thì các bài báo đăng ở Acta mới có cơ may được nhiều người biết đến hơn và mọi người, kể cả người nước ngoài, cũng sẽ sẵn sàng gửi đăng ở Acta hơn.

Tiếp theo tôi sẽ đề cập đến một số quy tắc duyệt đăng bài của Acta. Theo tôi biết thì việc duyệt đăng bài ở phần lớn những tờ báo toán trên thế giới cũng không có những quy định chung. Mỗi một tờ báo đều có những truyền thống riêng và ban biên tập sẽ là người đóng dấu ấn của mình về nội dung tờ báo nhiệm kỳ đó. Tuy nhiên cũng có những nguyên tắc không thành văn mà ban biên tập của tờ báo toán nào cũng phải tuân thủ theo:

- Tòa soạn là người chịu trách nhiệm chính về việc đăng bài.
- Ý kiến của phản biện đóng vai trò chủ đạo trong việc duyệt đăng bài.
- Tên người phản biện phải được giữ bí mật và người phản biện không được tự ý liên lạc với tác giả bài báo khi không có sự đồng ý của toà soạn.
- Ban biên tập và người phản biện không được lợi dụng kết quả nghiên cứu của các bài báo gửi đăng trước khi công bố.

Biên tập viên là người quyết định bài có được đăng hay không. Nhưng quyết định này phải dựa chủ yếu vào nhận xét của phản biện theo tỉ lệ 100-90-50. Trong trường hợp phản biện đề nghị không đăng thì 100% sẽ quyết định không đăng. Nếu phản biện đồng ý đăng thì 90% sẽ nhận đăng. 10% là cho trường hợp có nghi vấn về chất lượng bài báo vì phải lấy thêm nhận xét của phản biện khác để cân nhắc. Nếu phản biện không đề nghị rõ ràng đăng hay không đăng thì tỷ lệ được đăng là 50%. Các bài báo này nói chung không có chất lượng tốt và toà soạn sẽ tùy theo tình hình số báo tới để ra quyết định.

Không phải ai cũng hiểu nguyên tắc trên. Có rất nhiều tác giả đã phản ứng dữ dội khi không được nhận đăng và cho rằng người phản biện không đủ trình độ hay không khách quan. Một số người còn coi mình là chuyên gia đầu ngành, cố sao lại không nhận đăng bài của mình hay thậm chí bài của học trò của mình. Nhưng họ không nhớ rằng toà soạn cần ý kiến chủ quan của người phản biện để ra quyết định và không tin vào phản biện có nghĩa là không tin vào tờ báo. Cũng có trường hợp người phản biện nhận xét sai. Nhưng theo tôi các bài báo không được đề nghị đăng đều có vấn đề vì *khi đề nghị không đăng người phản biện thường dựa trên những đánh giá về toàn bộ bài báo chứ không phải về một chỗ hay một khía cạnh nào đó của bài báo* (được viết vào nhận xét).

Các tác giả không được đăng cũng rất hay yêu cầu toà soạn Acta phải chỉ rõ bài báo mình sai ở chỗ nào. Họ không hiểu rằng *các bài báo không được nhận đăng chủ yếu là do các kết quả đạt được chưa có tính thuyết phục*. Các tờ báo của Hội toán học Mỹ đã làm thống kê về các bài báo không được nhận đăng và thấy rằng hầu hết các bài này không sai về chuyên môn. Bản thân tôi khi

đọc các bài báo gửi đăng ở Acta luôn chú ý đến xuất xứ của vấn đề nghiên cứu, mối liên hệ của kết quả bài báo với những kết quả trước đó hay những ứng dụng để đánh giá sơ bộ giá trị bài báo.

Phải thấy rằng hiện tượng tác giả không được nhận đăng phản đối toà soạn và phản biện là không bình thường so với thông lệ quốc tế. Nhiều người trong chúng ta vẫn không hiểu rằng việc không được nhận đăng báo là một chuyện hoàn toàn bình thường đối với người làm toán. Tôi chưa thấy ai trong những đồng nghiệp cùng ngành lại không có lần không được

nhận đăng. Đáng sợ hơn là bài đăng rồi mới phát hiện ra sai hay có nhiều bài đăng mà không được ai đọc cả. Tác giả cũng không nên sợ uy tín bị giảm sút. Nhiều khi chê phản biện hay tranh đấu với toà soạn để được đăng lại còn gây hại cho uy tín hơn. Nhân đây tôi cũng khẳng định là Acta không lấy tiêu chuẩn thế giới để xét duyệt bài gửi đăng.

Trên đây là một phân tâm sự của tôi trong quá trình biên tập báo Acta. Qua những tâm sự này tôi mong rằng mọi người sẽ hiểu và thông cảm hơn với công việc của những người làm báo toán.

Tạp chí Toán học: phấn đấu để đạt được chất lượng quốc tế

Nguyễn Khoa Sơn

Cám ơn Ban tổ chức Hội thảo đã bố trí cho tôi là đại diện của Tạp chí Toán học báo cáo. Theo tôi những cuộc hội thảo như thế này là bổ ích và cần được tiếp tục tổ chức dưới các hình thức khác nhau. Công việc của Tạp chí Toán học cũng tương đối giống như Acta nhưng cũng có đặc thù của nó, thể hiện qua một số điểm như sau.

Trước hết là về tính chuyên nghiệp. Có thể nói tạp chí Acta được xuất bản trên trường quốc tế khá lâu. Do đó, những công việc như xuất bản, duyệt bài cũng như trao đổi với các tạp chí trên thế giới đã có rất nhiều kinh nghiệm. Tạp chí Toán học có lịch sử ra đời trước Acta, từ năm 1973 do GS Lê Văn Thiêm làm Tổng biên tập. Khi đó tạp chí được xuất bản mỗi năm 4 số với chỉ khoảng trên dưới 30 trang in cho 1 số, đăng các bài chủ yếu bằng tiếng Việt và tất cả các bài là của các tác giả trong nước. Từ những năm 70, 80 rồi qua những năm 90, tạp chí vẫn tiếp tục phát hành trong nước, bằng tiếng Việt, mỗi năm 4 số. Các giáo sư như Lê Văn Thiêm, Hoàng Tụy, Nguyễn Cảnh Toàn, ... đã có công rất lớn để xây dựng tạp chí này. Ở đây có anh

Ngô Đạt Tứ khi đó là thư kí toà soạn. Chúng tôi nghĩ lúc ấy Tạp chí đã có vai trò rất lớn trong việc phổ biến kiến thức và các kết quả toán học trong nước. Đến năm 1990 khi GS Đinh Văn Huỳnh chịu trách nhiệm Tổng biên tập thì Tạp chí phát triển lên một bước mới, vươn ra tầm quốc tế theo gương tạp chí Acta. Bởi chúng ta đều biết toán học có giá trị và ý nghĩa quốc tế rất cao. Đó là lĩnh vực khoa học mà sự phổ biến, đánh giá, nhìn nhận cần có tính quốc tế. Cho nên khi GS Đinh Văn Huỳnh nhận nhiệm vụ thì đã có chủ trương ngay là từng bước đăng các bài bằng tiếng Anh và các tiếng nước ngoài khác. Thực hiện chủ trương này, từ năm 1990 Tạp chí đã có bài đăng bằng các tiếng Anh, Pháp, đồng thời song song với tiếng Việt. Về mặt hình thức cũng có cải tiến tốt hơn, nhờ vậy Tạp chí cũng thể hiện tốt hơn vai trò của mình. Đến năm 1995 chúng tôi cùng với các anh Đinh Dũng và Đinh Văn Huỳnh có quyết tâm nâng cấp hơn nữa Tạp chí. Trong 2 năm 95, 96 Tạp chí đã ra mỗi năm 4 số với số lượng bài nhiều hơn, hình thức đẹp hơn và cố theo chuẩn mực quốc tế. Tất nhiên đây là sự quyết tâm cao của Ban biên tập cũng như sự động viên, ủng hộ nhiệt tình của các đồng nghiệp trong cộng đồng toán học Việt Nam. Tuy

nhiên Tạp chí vẫn mang tính địa phương, tức là vẫn bán trong nước, trao đổi trong nước là chính. Còn việc chuyển ra nước ngoài thì không có con đường chính thức nào cả. Tạp chí toán học được mạng lưới phát hành sách báo của ngành Văn hoá Thông tin bán trong nước và cũng bán được cho 1 số trường đại học nước ngoài, và qua đó được tạp chí Mathematical Reviews giới thiệu. Từ năm 1997 đến nay, Tạp chí hợp tác với một nhà xuất bản là Springer của CHLB Đức có chi nhánh ở Singapore để phát hành ra quốc tế. Đây là bước đột phá mạnh của Tạp chí Toán học. Sở dĩ có điều này là do công lao rất lớn của tạp chí Acta. Tại sao như vậy? Các đồng chí đều biết là tạp chí Acta đã nhiều năm phát hành rộng rãi trên quốc tế thông qua con đường trao đổi. Qua đó các nhà toán học trên thế giới biết rõ hơn về nền toán học Việt Nam. Bản thân nhà xuất bản Springer đến với Tạp chí Toán học thông qua Acta. Họ đề nghị các nhà toán học Việt Nam nên hợp nhất hai tạp chí lại thành một tạp chí thống nhất và từ đó có thể phát hành rộng rãi trên trường quốc tế với chất lượng cao. Tuy nhiên tạp chí Acta đang có một đặc thù riêng: nó đang được trao đổi rộng rãi trên thế giới và là nguồn chủ yếu của Viện Toán học để nhận các ấn phẩm toán học quốc tế thông qua con đường này. Tất cả chúng ta đều biết kinh phí mua các tạp chí toán rất là cao mà Nhà nước không thể cung cấp nổi nên tạp chí Acta đóng vai trò rất quan trọng trong việc cung cấp tài liệu về toán cho Viện Toán học. Nếu hợp tác với Springer thì quyền trao đổi không còn nữa và như vậy sẽ xoá mất nguồn cung cấp tài liệu cho Viện Toán. Do đó Ban lãnh đạo Viện Toán quyết định không chấp nhận đề nghị hợp tác đó. Tôi cho đó là một quyết định đúng đắn vì hai lí do. Ngoài lí do vừa nêu thì nó còn tạo môi trường cạnh tranh để mỗi tạp chí phấn đấu đạt chất lượng cao hơn. Bây giờ chúng ta thấy ở Việt Nam có hai tạp chí chuyên nghiệp về toán học cùng phát hành và đều có tính quốc tế, điều này làm cho nền toán học ta phong phú hơn. Xin được nói rõ hơn sự hợp tác của Tạp chí Toán học với NXB Springer. Sau khi nhận được sự đề xuất của Springer, các cấp lãnh đạo của Viện Toán, Trung tâm KHTN & CNQG, Hội Toán đã có nhiều cố gắng để rồi cuối cùng nhận được sự cho phép của Nhà nước. Đây là lần đầu tiên có sự hợp

tác giữa một tạp chí khoa học trong nước và nhà xuất bản nước ngoài. Mục tiêu về phía chúng ta là nâng cao uy tín của nền toán học Việt Nam, tăng cường hợp tác quốc tế, đồng thời qua đó nâng cao chính chất lượng của Tạp chí toán học như mong muốn thường xuyên của chúng ta. Kết quả cụ thể của sự hợp tác là đến nay đã ra được 4 số của năm 1997 và đang chuẩn bị số 1 và 2 của 1998. Hợp đồng này cho phép chúng ta mỗi năm thu về 350 bản của mỗi số của Tạp chí để phát hành trong nước, bán với giá nội địa: 20 000 đồng cho 1 số, trong khi đó tạp chí được bán trên quốc tế với giá lúc đầu khá cao và sau đó giảm với mức hiện tại là 250 \$US/4 số. Hợp đồng kéo dài tới năm 2001 và sau đó sẽ xem xét lại. Cho tới nay chúng tôi vẫn chưa nhận được thông báo của nhà xuất bản Springer về việc bán Tạp chí. Theo thoả thuận cuối tháng 4 họ phải thông báo điều đó cho Trung tâm KHTN & CNQG. Theo hợp đồng, phía Việt Nam sẽ được hưởng 10% tiền bán. Xét về mặt kinh tế thì ta gặt hái được ít, song điều chúng ta quan tâm hơn là sẽ nâng cao được chất lượng của Tạp chí. Trong dịp gặp ông Tổng giám đốc của chi nhánh ở Singapore, ông ta tỏ ý lo lắng là ít người đặt mua, nhưng ông cũng an ủi luôn là đó là chuyện bình thường: năm đầu tiên bao giờ cũng ít người đặt mua. Về sau có khả năng tăng lên. Cho nên họ đã áp dụng các biện pháp khuyến mại. Tình hình này cũng đúng đối với 3 tạp chí toán mới khác, cùng đồng thời được họ xuất bản theo hình thức hợp tác tương tự với các nước trong khu vực: Annals of Combinatorics, Algebra Colloquium, Southeast Asian Bulletin of Mathematics. Số người đặt mua còn ít. Ông Tổng giám đốc cũng nói thêm là trong lần triển lãm ở Đức năm ngoái một số nhà toán học tỏ ý ngạc nhiên rằng không ngờ Tạp chí toán học có chất lượng cao như vậy (cũng có thể trước đó họ hình dung nó quá thấp chăng?).

Đó là về mặt quốc tế. Còn về mặt tổ chức sao cho Tạp chí có được chất lượng cao theo tôi là mục tiêu chính của Hội thảo. Trong bài phát biểu của anh Ngô Việt Trung đã xoáy vào một số điểm mấu chốt để đảm bảo chất lượng của một tạp chí toán học. Tôi rất nhất trí rằng cốt lõi của vấn đề đó là chất lượng bài gửi đăng. Báo cáo với các đồng chí là trước đây khi đăng bằng tiếng Việt chúng ta chưa coi trọng chất lượng và việc đó kéo dài nhiều năm. Chúng ta đã để dài hạn đăng

nhiều bài chất lượng chuyên môn thấp bởi vì vẫn nghĩ rằng nó chỉ được lưu truyền trong nước, không có đánh giá quốc tế. Bởi vậy trong 2 năm đầu khi chuyển sang đăng bằng tiếng Anh, Tạp chí vẫn nhận được nhiều bài chất lượng thấp về chuyên môn và tiếng Anh yếu kém. Mặc dù đã có nhiều cố gắng trong công tác xét duyệt bài, Tạp chí vẫn để lọt một số bài chất lượng thấp. Do đó khi chuyển sang môi trường hợp tác quốc tế thì gánh nặng đè lên vai ban biên tập rất lớn, bởi vì Tạp chí Toán học cùng với tạp chí Acta là bộ mặt của toán học Việt Nam. Nếu chúng ta để lọt bài kém chất lượng trong các tạp chí này thì như vậy chúng ta mặc nhiên công nhận trình độ thấp của toán học nước nhà. Bởi vậy chúng tôi chú trọng cả hai mặt: đăng được nhiều bài chất lượng chuyên môn cao nhưng không để lọt bài chất lượng yếu. Hai vấn đề này không phải giống nhau. Các bài có chất lượng chuyên môn cao chủ yếu phụ thuộc vào tác giả, vào trình độ toán học của cả cộng đồng. Đó là vấn đề mấu chốt. Chúng ta biết rằng trình độ toán học không phải quyết định bằng một vài hai ngày mà là kết quả của một quá trình đào tạo và nghiên cứu lâu dài. Cho nên để thay đổi được tiềm lực cần phải có thời gian dài. Chúng ta có một đội ngũ các nhà toán học giỏi, công trình đăng nhiều. Tại sao chúng ta không thu hút được họ đăng bài ở hai tạp chí toán học chuyên nghiệp của nước ta? Tôi cho rằng đó là câu hỏi chúng ta cần phải suy nghĩ để rồi các nhà toán học lớn trước hết phải đăng các công trình tốt nhất của họ ở hai tạp chí trong nước. Cũng có thể không thể kéo dài đòi hỏi này, nhưng trong giai đoạn đầu hiện nay khi mà Tạp chí Toán học đang chấp chững những bước đi đầu tiên trong việc vươn ra quốc tế thì việc các nhà toán học gửi đăng những bài tốt trên nó vừa có ý nghĩa về mặt đạo đức vừa có ý nghĩa về trách nhiệm đối với sự phát triển của toán học. Ở đây có nhiều nhà toán học xuất sắc nên nhân đây chúng tôi cũng kêu gọi mọi người dành những bài tốt nhất của mình để ủng hộ hai tạp chí, đặc biệt là Tạp chí Toán học. Đó là khía cạnh thứ nhất. Tuy nhiên Tạp chí phải không được để lọt bài chất lượng kém. Đó là trách nhiệm của Ban biên tập. Chúng tôi có 3 tổng và phó tổng biên tập cùng Hội đồng ban biên tập gồm 17 đồng chí. Trong số đó có nhiều đồng chí đóng góp rất tích cực thông qua

việc xét duyệt bài, giới thiệu bài và đóng góp ý kiến cho công tác tổ chức. Những nguyên tắc mà anh Trung vừa nêu cũng là những nguyên tắc mà chúng tôi đang thực hiện Tuy nhiên chúng tôi có một số điểm khác. Vì là tạp chí quốc gia, chúng tôi muốn nó tính cộng đồng cao hơn. Vì vậy chúng tôi muốn thu hút bài vở của các anh chị em làm toán ở nhiều cơ sở ở các trường đại học, ở các viện nghiên cứu ngoài Trung tâm KHTN & CNQG, kể cả về lĩnh vực toán ứng dụng. Do vậy toà soạn vẫn nhận được nhiều bài chất lượng trung bình hơn. Cho nên việc tổ chức việc xét duyệt không để lọt bài chất lượng thấp là việc làm khó khăn hơn. Vừa qua đối với mỗi bài báo chúng tôi gửi ít nhất hai phản biện. Đó cũng là gánh nặng thêm cho Tạp chí, vì nó tốn kinh phí hơn và thời gian chờ đợi xét duyệt cũng nhiều hơn. Chúng tôi cũng cố gắng thường xuyên gửi phản biện quốc tế. Tất nhiên khi gửi ra ngoài chúng tôi gửi bài có chất lượng cao hơn, còn những bài kém mà đã có ý kiến từ chối của 1-2 người trong Ban biên tập thì có thể yên tâm loại luôn. Do vậy từ chỗ cứ 10 bài gửi đăng có tới 9 bài được nhận đăng trong nhiều năm trước đây thì bây giờ con số đó là 6-7 bài. Khoảng 3 bài bị từ chối. Con số nhận đăng đó vẫn còn cao. Tuy nhiên để đảm bảo tiến độ cung cấp bài theo thoả thuận hợp tác thì không thể rút xuống được. Tiến độ đề ra rất là chặt chẽ. Về nguyên tắc Ban biên tập phải gửi bóng 1 cho họ trước 3 tháng. Điều này đòi hỏi phải làm việc rất khẩn trương của Ban biên tập và cũng là một trong những nguyên nhân để lọt những bài có chất lượng thường. Hiện nay đã có đủ bài cho năm 1998. Tuy nhiên sắp tới cần nhiều bài cho năm 1999.

Quay lại ý trên về việc thu hút các bài có chất lượng tốt thì ngoài tác giả còn có vấn đề biên tập, trong đó có vấn đề biên tập tiếng Anh. Phần lớn các nhà toán học viết bài (bằng tiếng Anh hay tiếng Việt cũng vậy) thông qua việc tự học, không có trường lớp nào hay xêminar nào dạy. Ở một số nước đặc biệt ở Mỹ hoặc Pháp họ rất quan tâm về vấn đề này, coi đó là một khía cạnh quan trọng của văn hoá toán học của một người làm toán. Họ viết những quyển sách hướng dẫn hoặc góp ý cách viết, trình bày một bài báo hoặc quyển sách về toán như thế nào. Chúng ta chưa dành đầy đủ quan tâm về mặt này. Do đó những anh chị em trẻ lúc đầu viết bài thường rất lúng túng. Có thể nội dung kết quả được nhưng vì không biết viết nên nhìn vào

thấy rất thô sơ. Có những bài dùng những kí hiệu khác lạ không giải thích, các thuật ngữ đặc biệt mà hoàn toàn không có định nghĩa hoặc trích dẫn gì cả, hoặc không nêu được đâu là kết quả chính và sự liên quan giữa chúng với các kết quả đã biết ra sao, v.v. Do vậy, nhân dịp Hội thảo này tôi đề nghị Hội THVN dành quan tâm cho việc phổ biến kinh nghiệm trong việc trình bày một công trình toán học. Có thể thông qua seminar, viết sách hoặc giới thiệu trên Tạp chí Thông tin Toán học của Hội để các nhà toán học trưởng thành phổ biến, trao đổi kinh nghiệm. Về tiếng Anh trước đây cũng có quan tâm, chẳng hạn Viện Toán học có xuất bản 1 quyển bé bé một số mẫu câu. Điều đó đã khá lâu. Chúng ta nên nêu lại chuyện này. Hội THVN nên chủ trì xuất bản một quyển sách phổ biến kinh nghiệm, nêu một số mẫu câu hay một số lỗi thường gặp. Một số nước trên thế giới, chẳng hạn Ba Lan cũng đã xuất bản, chúng ta có thể kiểm về tham khảo. ở Viện Toán có một số đồng chí có sách như vậy trong tay, và họ viết bài rất chuyên nghiệp: không chỉ đúng về ngữ pháp, mà cách dùng từ, chọn câu rất chuẩn. Nếu được vậy sẽ giúp đỡ được nhiều anh em trẻ khi bước vào nghề. Các tạp chí cũng sẽ nhờ vậy mà nhận được các bài có chất lượng trình bày tốt hơn, đỡ được công biên tập hơn. Xin nói thêm là Ban biên tập Tạp chí

toán học phải tốn rất nhiều công sức và cả kinh phí trong việc biên tập về mặt trình bày và tiếng Anh cho các bài nhận đăng, cả trước và sau khi gửi đi in, tuy nhiên vẫn không thể khắc phục hết các lỗi về trình bày.

Cuối cùng là việc tổ chức của Ban biên tập. Ban biên tập chỉ gồm có mấy người mà phải làm bao nhiêu việc từ khâu nhận, duyệt bài, chữa tiếng Anh rồi tổ chức đánh máy, sửa bản bông, rất mất thời gian. Do vậy chúng tôi cần sự hỗ trợ tích cực của Hội đồng biên tập. Sắp tới chúng tôi sẽ tổ chức lại ban biên tập và hội đồng biên tập của Tạp chí Toán học. Chúng tôi hi vọng sẽ mời được các đồng nghiệp có trình độ, có nhiệt huyết và dành được nhiều thời gian tham gia công việc của Tạp chí.

Một thông tin nữa tôi muốn nói thêm là vấn đề kinh phí. Hàng năm Tạp chí được Trung tâm KHTN và CNQG cấp khoảng 25- 30 triệu cho tất cả công việc nêu trên. Đó là số tiền rất ít ỏi. Tuy nhiên khác với Acta, chúng ta không cần phải tổ chức in ấn và gửi phát hành nên cũng có thể liệu cơm gắp mắm được. Xin cảm ơn tất cả các đồng chí dự nghe và mong nhận được sự ủng hộ giúp đỡ cho Tạp chí Toán học ngày một tiến bộ.

Mèn chằng cần có tạp chí Thông Tin Toán Học?

Lê Tuấn Hoa

Đã từng đi làm toán ở nước ngoài đều có chung một cảm giác đấy là những ngày tháng thật căng thẳng. Có hàng chục lẻ lí do để phải làm việc hùng hục. Phần thì cần phải làm việc để chứng tỏ khả năng của mình nhằm hi vọng thiết kế chuyển đi khác để duy trì con đường kiếm kế sinh nhai. Phần thì xung quanh chẳng có một người Việt Nam nào để tâm sự những lúc rối rĩ. Phần thì chẳng có việc vặt gì xung quanh như khi ở trong nước xâm chiếm mất thời gian. Phần thì không dám đi chơi đâu vì còn phải tiết kiệm đô la mang về Mà ngồi không lại nhớ gia đình. “Nhà cư vi bất thiện”. Thành thử chỉ còn cách làm

việc để bớt đi thời giờ chết. Chính trong những thời điểm đó, hơn bao giờ hết những người xa phương cầu thực mong mỏi đến một ngày nào đó sẽ có được điều kiện ngồi ở nhà mà vẫn có thể làm được toán giỏi. Mọi người không nhiều thì ít đều tự cảm thấy có trách nhiệm và mong muốn cao hơn trong việc đóng góp cho sự duy trì và phát triển của toán học nước nhà.

Số với nhiều người làm toán, tôi chưa thuộc số đi công tác nước ngoài triển miên. Tuy nhiên tổng cộng lại tôi cũng có vài ba năm bốn ba ở xứ quê người. Cũng như nhiều người thời gian đó tôi trăn trở nhiều về việc làm gì để đóng góp cho nền toán học Việt

Nam. Ý nghĩ của tôi xoay quanh khá nhiều về việc xây dựng một tờ tin cho Hội. Ý tưởng này thực ra chẳng có gì mới mẻ. Ở các nước toán học phát triển đều có tờ tin cả. Một trong những trọng điểm của Đại hội đại biểu của Hội THVN năm 1994 cũng đề cập đến vấn đề này. Trên thực tế BCH Hội cũng đã rất cố gắng cho ra một bản tin vào năm 1995, nhưng cũng đã tỏ rõ có nhiều trở ngại trong việc duy trì nó. Đầu năm 1996 anh Đỗ Long Vân với tư cách là chủ tịch Hội và các anh của BCH Hội chịu trách nhiệm về bản tin có đề nghị tôi tham gia cùng. Tôi đã tỏ ý sẵn sàng, song vẫn chưa thật hiểu rõ nên làm như thế nào. Vấn đề không chỉ là sự eo hẹp về thời gian của những người biên tập viên. Điều cốt lõi theo tôi là *ý thức, tâm huyết* của những người biên tập viên trong việc xây dựng và phát triển bản tin. Trên cơ sở đó sẽ tìm ra phương châm và cách thức xây dựng thích hợp.

Phân mở đầu dòng dài lạc đề chỉ để giải thích phần nào nhiệt huyết của cá nhân tôi. Được thúc đẩy bởi những dằn vặt trong chuyên đi công tác gần 1 năm trong 96/97, trở về nước tôi càng có quyết tâm cao hơn. Rất may là nhiệt huyết hào huyền của tôi lại cùng pha với nhiệt huyết của một số anh lãnh đạo Hội, trong đó trước hết phải kể đến anh Đỗ Long Vân, cũng như một số đồng nghiệp khác, mà sau đó tôi đã làm khổ họ bằng cách kiến nghị đưa vào ban biên tập. Bây giờ thì đã có một tập thể ủng hộ, nhất trí cùng làm. BCH Hội mà phần lớn là do đích thân Chủ tịch Hội lo liệu tất cả, bản thân tôi chỉ còn phải lo vấn đề kỹ thuật. Phải nghĩ xem làm gì và làm như thế nào để cho ra đời và duy trì được tờ tin. Muốn thế phải *xác định được mục tiêu và phương châm* của nó.

Về mục tiêu chúng tôi nghĩ có thể liệt kê nhiều. Ở đây tôi xin nêu một số điểm có thể là chưa đầy đủ.

1. **Bản tin** phải là phương tiện chính để trao đổi thông tin giữa các thành viên của Hội, giữa BCH Hội và các hội viên. Có một điều nực cười và có vẻ như vô lí là không ít người làm toán ở Hà Nội không thể nêu tên chính xác chủ nhiệm khoa toán ở một trường đại học nọ ngay tại Hà Nội, chứ đừng nói đến phó chủ nhiệm khoa hay một trường ở nơi khác. Việc hội viên ít

biết về hoạt động ở các cơ sở khác càng dễ hiểu. BCH Hội có thể thông qua bản tin để có mối liên hệ thường xuyên chặt chẽ với các hội viên theo thông tin 2 chiều. Qua đó tăng thêm tính hấp dẫn cũng như bổ ích của tổ chức Hội. Nếu mỗi cơ sở có ý thức và chủ động thường xuyên gửi đăng tin về các hoạt động của cơ sở cũng như các cá nhân của mình thì chắc chắn chỉ tăng cường uy tín cho cơ sở đó, cũng như mở rộng hiểu biết cho các hội viên, tạo điều kiện cho liên hệ công tác cũng như mở rộng cộng tác nghiên cứu.

2. **Bản tin** là cầu nối giữa những nhà làm toán chuyên nghiệp và những người muốn gia nhập đội ngũ đó, hoặc những người yêu thích toán. Có một điều thật trớ trêu là không ít người học cao học ở ĐHSP Hà Nội sau này nói rằng họ không biết ở Viện toán cũng có chuyện đào tạo nghiên cứu sinh, và càng không biết thầy nào hướng dẫn môn gì. Một thực tế là ở các cơ sở xa Hà Nội hoặc với sinh viên đại học, họ chỉ biết một vài thầy giáo thông qua truyền miệng. Do vậy thông thường ai đã hướng dẫn ở đâu thì có rất nhiều học trò ở đó, đến mức quá tải mà vẫn không đáp ứng nổi, trong khi nhiều người làm nghiên cứu không có học trò. Nếu mở rộng thành phần của Hội để có chừng 1000 - 2000 hội viên thường xuyên đọc bản tin của Hội thì đó sẽ là mạng lưới quan trọng để tuyên truyền toán học. Trên cơ sở đó cũng góp phần *tăng cường đội ngũ toán học*.

3. **Bản tin** là diễn đàn để trao đổi những mối quan tâm chung về học, giảng dạy và nghiên cứu toán học ở tất cả các cấp. Toán có đặc thù riêng của nó, không phải cái gì cũng có thể đăng trên các báo đại chúng. Việc trao đổi không nhất thiết phải đi đến thống nhất mà nên xem là nơi nêu các vấn đề, suy nghĩ từ các góc độ nhìn nhận khác nhau.

4. Qua bản tin cũng có thể nâng cao hiểu biết về toán học nói chung và toán học ở Việt Nam nói riêng. Toán học ngày càng có nhiều ngành, nhiều hướng. Máy ai có đủ sức và trình độ hiểu hết mọi ngành. Mặc dù 1 bài giới thiệu về ngành này hay một vấn đề khác không thể đi sâu vào các ý tưởng của nó, song chỉ ít cũng cho chúng ta, những người làm toán chuyên nghiệp, thêm một số thông tin bổ ích nào đó. Ngay như việc chứng minh định lí Fermat đã hoàn chỉnh từ năm 1995 mà theo tôi biết cách đây 3 tháng tại Hà Nội vẫn không ít người tưởng cái sai của Andrew

Wiles từ năm 1994 vẫn chưa chữa được. Cũng may không ai trong số đó lao vào chữa phép chứng minh ấy.

Một hiện tượng còn trầm trọng hơn là không ít nhóm nghiên cứu không có hình dung gì về công việc của nhóm nghiên cứu khác chuyên ngành trong cùng một thành phố, hoặc thậm chí cùng một cơ quan. Nếu các nhóm mạnh dạn và chủ động giới thiệu về các hướng nghiên cứu của mình cũng như phân bố địa lý lực lượng nghiên cứu thì vừa nâng cao tri thức toán học nói chung ở cộng đồng, vừa tạo điều kiện cho những người trước ngưỡng cửa toán học chọn đường đi của mình.

5. Bản tin cũng là phương tiện tốt để quảng cáo các tài liệu, sách vở về toán. Qua đó độc giả sẽ biết được sách để mua và các nhà toán học cũng biết nhu cầu để viết.

Có hai phương châm chính để đảm bảo sự vận hành của bản tin:

1. Phải đạt trình độ cao về nội dung cũng như hình thức. Không nên xem bản tin là nơi để đàm tiếu mà nên xem là nơi cung cấp, lưu trữ và khai thác thông tin về cộng đồng toán học Việt Nam. Nội dung phải phong phú, nhiều đề tài thì mới nâng cao được tính hấp dẫn. Bài viết dù là đại chúng phải công phu, chất lượng thông tin. Ban biên tập phải cố gắng để xác minh tin xác thực của thông tin, nhưng **người chịu trách nhiệm toàn bộ những thông tin đó phải là tác giả của nó**. Nếu trong một số *độc giả nhận được 1 thông tin bổ ích* dù chỉ gói gọn trong 1 dòng hay một vài chữ là đã thành công. Có như thế bản tin mới thành cần thiết cho mỗi hội viên trong hoàn cảnh đang dư thừa về báo chí.

Một cái lợi nữa là với những thông tin được lưu trữ như thế thì sẽ tạo điều kiện để dàng cho những ai 10 - 20 năm sau muốn

nghiên cứu lịch sử toán học Việt Nam! Bởi vì nội san là tạp chí chứ không phải bản tin hàng ngày nên sẽ được lưu trữ đầy đủ tại 1 số thư viện!

Hình thức xuất bản cũng phải đẹp, nghiêm túc, và việc gửi đến tay độc giả cũng phải chính qui. Ngay như phong bì để gửi cũng phải được suy tính cẩn thận.

2. Phải có tính thời sự cao mới kích thích được độc giả. Do đó bản tin phải được xuất bản nhiều số. Hiện tại chúng tôi đang cố gắng cho ra 5 số mỗi năm vào các tháng 3, 5, 8, 10, 12. Các hội thảo, hội nghị, các thay đổi về nhân sự, ... nên tận dụng diễn đàn này để thông báo, bởi vì nó được gửi đến tận tay hầu hết những người làm hoặc giảng dạy toán đại học chuyên nghiệp. Ngược lại một khi được xuất bản thường xuyên cũng gây hưng phấn cho độc giả tham gia viết bài để tranh luận hoặc cung cấp thông tin.

Thưa các quý vị!

Nhiều hội toán học các nước cũng có bản tin của mình với muôn màu muôn vẻ về hình thức cũng như nội dung. Tuy nhiên qua xem xét chúng tôi thấy bản tin Notices of American Mathematical Society của Hội toán học Mỹ là phong phú và bổ ích hơn cả. Trên cơ sở xem xét phân tích một vài kinh nghiệm của một số tạp chí quốc tế loại này và hoàn cảnh cụ thể nước nhà, chúng tôi nghĩ để duy trì và phát triển được bản tin của hội chúng ta cần phải phục vụ tất cả các mục tiêu trên và kiên trì theo đuổi 2 phương châm trên. Vấn đề còn lại chỉ là "Tiền đâu?" và sự tham gia của mỗi cá nhân trong cộng đồng toán học, trước hết là của các nhà toán học hàng đầu, của các thành viên BCH Hội THVN, của các biên tập viên và các lãnh đạo các khoa toán, hoặc tổ, bộ môn toán ở các trường đại học. Được như thế chắc chắn bản tin của Hội ta là thực sự cần thiết và sống được.

Vài nét về Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ

Ngô Đạt Tú

Báo Toán học và Tuổi trẻ được xuất bản số đầu tiên vào tháng 10 năm 1964 do

sáng kiến của Ban Vận động thành lập Hội Toán học Việt nam với mục đích ban đầu “

Gây không khí sôi nổi, hào hứng học toán trong thanh thiếu niên, đặc biệt là học sinh các trường phổ thông cấp 3 (nay là phổ thông trung học).”

Báo ra 16 trang khổ 19 x 27 với kì hạn 1 tháng 1 số. Số đầu tiên báo ra 3.000 bản, nhưng sau đó phải in thêm 3.000 bản nữa mà vẫn không đáp ứng đủ nhu cầu bạn đọc.

Nhằm phục vụ đối tượng của mình, nội dung của báo có các chuyên mục :

- Nói chuyện với các bạn trẻ yêu toán
- Tìm hiểu sâu thêm về toán học phổ thông
- Bước đầu làm quen với toán học hiện đại
- Toán học và đời sống
- Lịch sử toán học và tiểu sử các nhà toán học
- Giải đáp thắc mắc
- Bạn đọc tìm tòi
- Bạn có biết

và ba chuyên mục có mặt thường xuyên trên các số báo :

- Đề ra kỳ này
- Giải bài kỳ trước
- Giải trí toán học.

Với mục đích và nội dung như vậy, ngay từ khi mới ra đời báo Toán học và Tuổi trẻ đã được các bạn trẻ khắp nơi hoan nghênh nhiệt liệt. Như đã thấy số báo đầu tiên đã phải in hai lần để tăng lượng báo lên gấp đôi mà vẫn không đáp ứng nhu cầu của bạn đọc. Từ khắp nơi trên miền Bắc, bạn đọc tới tập gửi thư về toà soạn hoan nghênh, bày tỏ niềm hân hoan khi đọc số báo đầu tiên và nói lên nhận thức của mình về ý nghĩa, vai trò và tác dụng của báo. Số lượng và nội dung, những bức thư của bạn đọc không những nói lên lòng thiết tha yêu thích say mê toán học của đông đảo bạn trẻ trong các nhà trường, xí nghiệp, cơ quan, nông trường, công trường và trong quân đội mà còn cho thấy sự đáp ứng đúng lúc của của tờ báo đối với nhu cầu học tập và tìm hiểu toán học của những thanh thiếu niên ham học của chúng ta. Đó cũng là lời động viên, cổ vũ nhiệt thành của bạn đọc đối với toà soạn, ban biên tập, các cộng tác viên

và những ai đã đóng góp công sức vào sự ra đời của tờ báo.

Phần lớn trong 10 năm đầu hoạt động của báo là thời gian quân dân miền Bắc nước ta phải đương đầu với cuộc chiến tranh phá hoại vô cùng ác liệt của đế quốc Mỹ. Tuy vậy nhờ có sự quan tâm đặc biệt của ủy ban Khoa học Nhà nước, nhờ giúp đỡ nhiệt tình của các cơ quan xuất bản, ấn loát, phát hành báo chí, bưu điện cùng với những cố gắng bền bỉ, tích cực của ban biên tập, toà soạn và các cộng tác viên, báo Toán học và Tuổi trẻ đã như cây măng vẫn vươn lên giữa mùa giông bão, vượt qua những khó khăn gian khổ gây nên bởi những bước leo thang ngày càng ác liệt của quân thù, phục vụ bạn đọc thường xuyên và liên tục. Trong lúc máy bay Mỹ ngày đêm gieo rắc đau thương và đổ nát trên các phố phường, làng mạc, báo Toán học và Tuổi trẻ vẫn vượt trên bom đạn đến với các bạn đọc tại các cơ quan hay các mái trường sơ tán, ruổi theo các hòm thư thay đổi của các chiến sỹ phòng không, đến bên mâm pháo, cạnh trạm radar, quanh giàn tên lửa hay áp ủ trong ba lô của anh bộ đội Cụ Hồ đang “ xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước “.

Cuộc kháng chiến chống Mỹ giành thống nhất đất nước kết thúc thắng lợi năm 1975 đã tạo cơ hội cho báo Toán học và Tuổi trẻ bay đi khắp đất nước và dần dần quay trở về nề nếp ban đầu. Chúng ta hãy điểm qua kì xuất bản của báo:

- 1964 : 1 tháng 1 số (3 số)
- 1965-1967 : 1 tháng 1 số
- 1968 - 1992 : 2 tháng 1 số
- 1993 trở đi mới quay lại được 1 tháng 1 số.

Với mục đích mở rộng đối tượng bạn đọc và làm phong phú thêm nội dung những chuyên mục mới đã hình thành.

Từ số 1/1986 đến số 3/1990 đã đưa thêm chuyên mục: Các đề toán ôn tập (5 bài cho PTCS, 5 bài cho PTTH).

Từ số 1/1987 đến số 6/1991 đã thêm vào chuyên mục: Đề ra kỳ này. Mỗi số 2 đề cuối cấp PTCS.

Từ số 1/1992 đến số 6/1993 đã thêm vào chuyên mục: Đề ra kỳ này. Mỗi số 3 đề cho các lớp PTCS. Và từ số 2/1994 trở đi đã dành chuyên mục: Đề ra kỳ này. Mỗi số 5 đề cho các lớp PTCS, 2 đề cho vật lí PTTH.

Từ số 1/1992 mở chuyên mục: Ống kính cải cách dạy và học toán (hiện nay đổi tên thành Diễn đàn dạy và học toán).

Từ số 1/1993 mở chuyên mục: Dành cho các bạn chuẩn bị thi vào đại học.

Từ số 1/1994 mở chuyên mục: Dành cho các bạn PTCS.

Như vậy là đối tượng của tờ báo đã được mở rộng cho các lớp phổ thông cơ sở.

Về mặt danh nghĩa và giấy phép thì báo Toán học và Tuổi trẻ là của Hội Toán học Việt nam, nhưng do uỷ ban Khoa học Nhà nước đứng xin phép xuất bản. Các cơ quan chủ quản thay đổi theo thời gian sau:

10/1964 đến 1969 : uỷ ban Khoa học Nhà nước

1970 đến 1991 : Viện khoa học Việt nam

1991 đến nay : Bộ Giáo dục và Đào tạo

Từ khi báo Toán học và Tuổi trẻ được chuyển về Bộ Giáo dục và Đào tạo thì báo lại trực thuộc Nhà xuất bản Giáo dục

Từ năm 1993, báo Toán học và Tuổi trẻ được chuyển thành **Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ**

Từ năm 1998 tạp chí tăng lên 28 trang (4 trang bìa) và giá là 3.000^d/_{số}.

Về mặt số lượng xuất bản của mỗi kì ta thấy :

- Từ năm 1991 trở về trước : Số lượng bản phát hành cao nhất cho 1 số là 15.000, thấp nhất là 2.000

- Từ năm 1992 trở lại đây: Số lượng phát hành thấp nhất cho 1 số là 12.000, cao nhất là 20.000

Nhìn lại quá trình hoạt động của Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ trong những năm qua người ta có thể thấy những thành tích nổi bật của Tạp chí

- Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ đã thực sự gây được một không khí sôi nổi và phong trào say mê giải toán và học rộng rãi trong học sinh các trường PTCS và PTHH.

- Đóng góp đáng kể vào việc nâng cao chất lượng học tập và trình độ toán học của các học sinh. Đóng góp quan trọng vào việc nâng cao chất lượng bài giảng, trình độ, lòng yêu nghề của các thầy giáo, cô giáo trong các trường phổ thông.

- Có tác dụng sâu xa và trọng yếu đối với việc đào tạo, bồi dưỡng và phát hiện những tài năng trẻ làm nòng cốt cho việc nhanh chóng đào tạo và xây dựng đội ngũ cán bộ khoa học kĩ thuật nói chung và toán học nói riêng.

Đánh giá thành tích của tạp chí Toán học và Tuổi trẻ trong những năm qua Nhà nước đã tặng Tạp chí hai Huân chương Lao động hạng nhì nhândịp tạp chí tròn 20 tuổi và 30 tuổi.

Mặc dù tạp chí Toán học và Tuổi trẻ được xã hội đánh giá như thế nhưng đứng trước tạp chí vẫn có những nguy cơ lớn.

- Một là thế hệ trẻ hiện nay không muốn lập nghiệp bằng con đường toán.

- Hai là các nhà toán học, các thầy giáo toán giỏi ngày nay đa số đều đầu tư thời gian vào luyện thi đại học. Rất ít người đầu tư thời gian vào đào tạo toán học cho các em học sinh có năng khiếu toán học.

- Ba là mục tiêu cuối cùng của đại bộ phận học sinh phổ thông ngày nay là thi đỗ vào đại học. Rất ít em tự lượng sức mình mà lại đầu tư thời gian cho luyện thành học sinh giỏi toán.

Ba vấn đề đặt ra cho tạp chí Toán học và Tuổi trẻ là:

Một là tạp chí Toán học và Tuổi trẻ rèn luyện cho các học sinh yêu toán của chúng ta một tư duy toán học làm cơ sở cho tư duy khoa học.

Hai là tạp chí Toán học và Tuổi trẻ luyện cho các học sinh của chúng ta những phương pháp giải bài tập nhằm đạt điểm cao trong kỳ thi vào đại học.

Ba là dung hòa cả hai : Lấy ngắn nuôi dài. Vấn đề ở đây là liệu dung hoà sao cho có lợi nhất.

Dẫu sao, với quá trình trên 30 năm hoạt động và phát triển Tạp chí Toán học và Tuổi trẻ ngày nay đã trở thành người thầy, người bạn của các bản trẻ yêu toán; đã là tài liệu không thể thiếu được của các thầy giáo, cô giáo muốn dạy tốt môn toán. Điều đó cũng đã là đáng khích lệ đối với chúng ta những người đã gắn bó cuộc đời mình với toán học.

Cuối cùng xin cho phép tôi kết thúc bản báo cáo này bằng hai câu Kiều

“Đến bây giờ mới thấy đây

Mà lòng đã chắc những ngày một hai “.

Báo cáo công tác nghiên cứu khoa học trong vài năm qua của Khoa Toán - Cơ - Tin học, Trường ĐHQG Hà Nội

Đặng Huy Nhuận

LTS: Mục này dành để giới thiệu các cơ sở nghiên cứu và giảng dạy toán trong và ngoài nước. Dưới đây chúng tôi xin trân trọng giới thiệu bài phát biểu của ông Chủ nhiệm Khoa toán ĐHKHTN HN tại Hội nghị khoa học ngành Toán - Cơ - Tin học năm 1998 của trường.

1. Đánh giá công tác nghiên cứu khoa học trong thời gian qua

Bốn mươi hai năm qua, từ khi thành lập đến nay khoa Toán - Cơ - Tin học luôn luôn nhận thức được vai trò quan trọng của công tác nghiên cứu khoa học đối với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị, đặc biệt là đối với công tác đào tạo và xây dựng đội ngũ, tiềm năng chất xám của khoa. Đồng thời cũng nhận thức được vai trò quyết định của đội ngũ cán bộ đối với việc hoàn thành nhiệm vụ đào tạo nghiên cứu khoa học và giải quyết các vấn đề thực tế.

Nhận thức được vấn đề này, lớp lớp cán bộ của khoa Toán - Cơ - Tin học đã góp phần xây dựng đội ngũ của mình lớn mạnh. Từ chỗ một nhóm cán bộ không quá 5 người chỉ có GS Lê Văn Thiêm có trình độ đại học, hôm nay khoa Toán - Cơ - Tin học có được đội ngũ cán bộ giảng dạy gồm 74 đồng chí, trong đó có: 10 giáo sư, 19 phó giáo sư, 12 tiến sĩ, 43 phó tiến sĩ và 7 thạc sĩ.

Với đội ngũ cán bộ có tiềm năng chất xám cao, 42 năm qua khoa Toán - Cơ - Tin học đã công bố được 1324 bài báo khoa học ở trong và ngoài nước, không ít bài báo được đăng trên các tạp chí có uy tín trên thế giới. Chỉ tính trong vài năm gần đây đã có 66 công trình được công bố nộp cho khoa. Trong điều kiện còn nhiều khó

khăn, trong khi hầu hết cán bộ của khoa ít quan tâm, hoặc không quan tâm đến việc nghiên cứu khoa học, các đồng chí Nguyễn Hữu Việt Hưng, Nguyễn Hữu Công, Đặng Hùng Thắng, Nguyễn Hữu Dư, Phạm Kỳ Anh, Đào Huy Bích, Nguyễn Duy Tiến, ... vẫn kiên trì với công tác nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng chuyên môn và đã thu được nhiều kết quả tốt. Các đồng chí Đào Trọng Thi, Trần Văn Nhung, Nguyễn Văn Mậu, mặc dù hàng ngày giải quyết nhiều công việc, vẫn dành thời gian làm khoa học, cùng một lúc hướng dẫn nhiều nghiên cứu sinh và đã thu được kết quả tốt.

Để động viên các đồng chí có kết quả nghiên cứu khoa học đồng thời cũng khuyến khích phong trào nghiên cứu khoa học, khoa đã trích quỹ do nguồn đào tạo mang lại hỗ trợ tiền đánh máy mỗi bài báo được in trên các tạp chí là 100 000 đ. Tuy còn một số đồng chí chưa nộp báo để lĩnh tiền, trong vài năm gần đây khoa đã chi hỗ trợ được 6 triệu đ.

Về tham gia giải quyết các đề tài thực tế, khoa Toán - Cơ - Tin học đã thực hiện được 169 đề tài, trong đó có 79 đề tài cấp bộ và cấp nhà nước. Hiện đang thực hiện 13 đề tài nghiên cứu cơ bản, 2 đề tài cấp Đại học Quốc gia và 2 đề tài cấp trường.

Về đề tài nghiên cứu cơ bản cũng xin báo cáo thêm rằng; do đội ngũ cán bộ có trình độ của khoa ta đồng, đồng thời cũng do chúng ta đã đăng kí được kịp thời và do có sự thay đổi cách quản lí và tạo điều kiện của cấp trên, nên số đề tài khoa Toán - Cơ - Tin học được duyệt chiếm tỷ lệ khá cao so với trước đây.

Những cán bộ của khoa kiên trì giải quyết các vấn đề thực tế, và trong điều kiện hiện nay vẫn có khả năng tập hợp đội ngũ và làm việc có hiệu quả, phải kể trước hết đến các đồng chí: Nguyễn Quý Hỷ, Phạm Kỳ Anh, Đào Huy Bích, Nguyễn Văn Hữu, Chu Đức,

... Đây là một công tác rất khó khăn, đặc biệt trong thời kỳ hình thành kinh tế thị trường, ta cần phải nỗ lực rất nhiều thì mới mang lại hiệu quả thiết thực cho xã hội.

Để xây dựng lực lượng chuyên môn, bồi dưỡng cán bộ, giải quyết các vấn đề thực tế, mỗi bộ môn cần có xêmina, trong khoa mỗi nhóm chuyên môn cần có xêmina, song điều kiện hiện nay mỗi người đều lo nhiều công việc. Bởi vậy việc hình thành xêmina đã khó, song việc duy trì sinh hoạt thường xuyên theo định kỳ càng khó hơn. Trong điều kiện khó khăn như vậy, các bộ môn Toán học tính toán, Giải tích, Cơ học, Xác suất Thống kê có xêmina sinh hoạt thường xuyên là điều đáng khích lệ. Trong toàn khoa có 6 xêmina liên cơ quan. Sinh hoạt thường xuyên theo định kỳ hàng tuần hoặc 2 tuần là các xêmina:

Xêmina Toán ứng dụng do GS Nguyễn Quý Hỷ chủ trì

Xêmina Xác suất Thống kê do GS Đào Hữu Hồ chủ trì

Xêmina cơ học do GS Đào Huy Bích chủ trì

Xêmina Toán học tính toán của TS Phạm Kỳ Anh

Xêmina Phương trình vi phân do PGS Nguyễn Thế Hoàn chủ trì

Xêmina Phương pháp toán sơ cấp do GS Nguyễn Văn Mậu chủ trì.

Để tạo điều kiện vật chất cho việc duy trì, khuyến khích sinh hoạt xêmina, khoa đã trích quỹ đào tạo mang lại hỗ trợ mỗi xêmina 900 000đ một năm. Hiện nay một số xêmina còn chưa đến lĩnh tiền, nhưng trong vài năm gần đây khoa đã chi được khoản tiền hỗ trợ là 13 080 000 đ.

Đào tạo và nghiên cứu khoa học, bao gồm cả việc giải quyết các vấn đề thực tế, là hai nhiệm vụ cơ bản của mỗi khoa, mỗi trường đại học. Hai nhiệm vụ này tuy có tính độc lập tương đối, song luôn luôn có tác động qua lại và hỗ trợ, khăng khít với nhau. Bởi vậy muốn có chất lượng, hiệu quả về đào tạo, ta không thể coi nhẹ công tác nghiên cứu khoa học, giải quyết vấn đề thực tế. Kinh nghiệm cho thấy: nhờ một thời gian dài khoa ta thực hiện tốt công tác nghiên cứu khoa học, xây dựng đội ngũ, nên đã có tác động rất lớn đến việc mở rộng và nâng cao chất lượng đào tạo. Chỉ tính riêng lĩnh vực đào tạo sau đại học, tại khoa Toán - Cơ - Tin học đã bảo vệ thành công:

6 luận văn tiến sĩ khoa học

57 luận văn phó tiến sĩ, và hiện đang có 28 nghiên cứu sinh theo học

76 thạc sĩ, trong đó có 6 người được chuyển tiếp làm NCS. Số thạc sĩ này được phân bố như sau: Phương pháp toán sơ cấp có 41 người; Bảo đảm toán học cho máy tính và hệ thống tính toán: 34 người; Toán học giải tích có 1 người. Việc phân bố chuyên ngành trong học viên cao học so với vài năm trước đây ngành toán đã có chuyển biến đáng kể. Hiện nay có 116 học viên cao học và được phân phối theo chuyên ngành như sau: Phương pháp toán sơ cấp có 61 học viên; Bảo đảm toán học cho máy tính và hệ thống tính toán: 42 học viên; Toán học có 13 học viên, trong đó: Giải tích 1, Xác suất và Thống kê: 5, Đại số: 3, Toán học tính toán: 4.

Vai trò của nghiên cứu khoa học đối với đào tạo còn thể hiện ở chỗ đội ngũ cán bộ khoa học đã viết, dịch các giáo trình và tài liệu tham khảo. Cán bộ khoa ta đã viết 117 giáo trình và sách tham khảo được in ti pô. Riêng mấy năm gần đây đã có 16 tài liệu được xuất bản.

Phương pháp giảng dạy hiện đại cần được áp dụng. Cần phải sử dụng các thiết bị tin học trong giảng dạy, đào tạo. Hiện nay ta vẫn giảng dạy theo phương pháp cũ. Thấy lên lớp là chủ yếu, sinh viên thụ động tiếp thu, chỉ học bài giảng của thầy. Tương lai ta cần rút bớt thời gian lên lớp, sinh viên phải tự học, tự đọc nhiều hơn. Muốn vậy ta phải có hệ thống giáo trình và tài liệu tham khảo phong phú. Hiện nay hầu như môn nào cũng thiếu giáo trình và tài liệu tham khảo. Đào tạo sau đại học vẫn lên lớp là chủ yếu. Thiếu giáo trình và tài liệu khoa học có nhiều nguyên nhân, nhưng một trong những lí do khiến cán bộ ít nhiệt tình viết giáo trình và tài liệu tham khảo là do thù lao quá thấp. Thời gian tới ĐHQG Hà Nội và Trường ĐHKHTN sẽ đầu tư thích đáng về việc viết và in giáo trình. Vậy đề nghị các đồng chí cán bộ hãy nhiệt tình đóng góp cho lĩnh vực này để dần dần thực hiện được đúng quy trình đào tạo đại học: rút bớt giờ lên lớp, tăng giờ tự học của sinh viên, hiện đại hoá khâu giảng dạy.

2. Công tác nghiên cứu khoa học và xây dựng đội ngũ trong thời gian tới cần thực hiện một số việc chủ yếu sau đây:

Đội ngũ cán bộ khoa Toán - Cơ - Tin học gồm nhiều đồng chí có trình độ nhưng hầu hết tuổi đã cao. Với độ tuổi trung bình của khoa xấp xỉ 51, chúng ta cần bổ sung gấp đội

ngũ kế cận. Trong thời kì kinh tế thị trường cũng không dễ thực hiện việc này. Bởi vì các sinh viên giỏi, thậm chí khá ít muốn ở lại khoa. Năm 1998 khoa được phân 8 chỉ tiêu biên chế. Chọn được ai? Tuyển chọn theo cách nào? là một bài toán đặt ra cho mỗi chúng ta. Theo kinh nghiệm của một số nơi đã làm, một trong những cách tuyển chọn nhanh có chất lượng là thông báo rộng rãi để thu nhận đơn và xét tuyển. Cách làm này đã có hiệu quả đối với Viện đào tạo Công nghệ thông tin, nơi đang hấp dẫn các cán bộ làm tin học, còn đối với khoa ta phương pháp này có hiệu quả hay không còn đang ở phía trước.

Các xêmina là nơi tập hợp bồi dưỡng cán bộ, trao đổi kết quả nghiên cứu, giải quyết các vấn đề thực tế nên các bộ môn hoặc liên bộ môn cần tổ chức xêmina. Ta cần duy trì và phát huy tốt các xêmina liên cơ quan và của các bộ môn hiện nay.

Thực hiện tốt hơn nữa các đề tài cơ bản và các đề tài thực tế khác và tranh thủ đăng kí thêm các đề tài mới khi có điều kiện.

Gắn kết tốt hơn nữa công tác nghiên cứu khoa học với nhiệm vụ đào tạo, đặc biệt đào tạo sau đại học.

3. Một số chủ trương động viên, khuyến khích công tác nghiên cứu khoa học và đào tạo:

Hỗ trợ: tiếp tục duy trì chế độ hỗ trợ xêmina và đánh máy bài báo như đã nêu trên.

Khen thưởng: Trong hội nghị khoa học hàng năm thực hiện chế độ khen thưởng:

- a) Công trình xuất sắc và nhóm công trình xuất sắc
- b) Các đồng chí có thành tích nghiên cứu khoa học, tổ chức nghiên cứu khoa học.

Hàng năm trong dịp 20 tháng 11 thực hiện chế độ khen thưởng

- a) Cán bộ giảng dạy xuất sắc
- b) Cán bộ có nhiều đóng góp trong công tác đào tạo.

Trước mắt vào dịp 20 tháng 11 năm 1998 sẽ tiến hành khen thưởng cả hai mặt trên. Danh sách khen thưởng sẽ do Hội đồng Khoa học xét chọn một cách dân chủ.

Hội nghị, Hội thảo

LTS: Mục này dành để cung cấp thông tin về các hội nghị, hội thảo sắp được tổ chức trong nước và quốc tế mà anh chị em trong nước có thể (hi vọng xin tài trợ và) đăng kí tham gia. Các ban tổ chức hội thảo, hội nghị có nhu cầu thông báo đề nghị cung cấp thông tin kịp thời về toà soạn. Các thông tin này có thể được in lặp lại.

Hội thảo Giải tích ngẫu nhiên và ứng dụng, Hạ Long 2-5/8/1998.

Liên hệ: PTS Bùi Khởi Đàm, Viện Toán học, Hộp thư 631 Bờ Hồ, Hà Nội, Fax: (04) 8343303,

E-mail: bkdam@.hn.vnn.vn

Hội thảo về Giải tích ngẫu nhiên và ứng dụng của nó trong kinh tế, môi trường và công nghệ. Chuẩn bị một số kiến thức để tổ chức hội nghị quốc tế về Xác suất Thống kê tại Hà Nội năm 1999. Hội nghị phí: 650 000đ

Hội thảo quốc gia về Tin học ứng dụng, Qui Nhon 4-6/8/1998.

Liên hệ: Lương Chi Mai, Viện Công nghệ Thông Tin, Nghĩa Đô, Cầu Giấy, Hà Nội, ĐT: (04)7560537,

Fax (04)8345217,

e-mail: lcmmai@ioit.ncst.ac.vn

Hội thảo về các lĩnh vực: công nghệ phần mềm, công nghệ tri thức, công nghệ đa phương tiện, mạng máy tính, các hệ thống thông tin tin học, cơ sở dữ liệu, hệ thống tính toán tích hợp, phương pháp và công cụ dạy học.

Thời hạn đăng kí: 31/5/1998

Hội thảo khoa học: Các phương pháp Toán học ứng dụng trong công nghệ và quản lí, Nha Trang 10-15/8/1998. Do Viện Toán học phối hợp với Trường Huấn

luyện bay - kĩ thuật không quân, Học viện Hải quân và Trường CĐSP Nha Trang tổ chức.

Liên hệ: Ông Vương Ngọc Châu, Viện Toán học, Hộp thư 631 Bờ Hồ, Hà Nội, Fax: (04) 8343303, E-mail: vnchau@ioit.ncst.ac.vn
Thời hạn đăng kí: 15/5/1998

Hội nghị quốc tế về giải tích phức và ứng dụng, Hà Nội, 24-26/ 9/ 1998 Liên hệ: Ông Vương Ngọc Châu, Viện Toán học, Hộp thư 631 Bờ Hồ, Hà Nội, Fax: (04) 8343303, E-mail: vnchau@ioit.ncst.ac.vn
Thời hạn đăng kí: 30/6/1998
(xem thông báo chi tiết trong Tập 1 Số 2)

Vietnam-Japan bilateral Symposium on Fuzzy Systems and Applications (VJFUZZY'98), Hạ Long, 30/9-2/10/1998. Liên hệ: PTS Nguyễn Hoàng Phương, Viện Công nghệ Thông Tin, Nghĩa Đô, Cầu Giấy, Hà Nội,

ĐT: (04)8521919, Fax (04)7560355, e-mail: nhphuong@bdvn.vnmail.vnd.net
Thời hạn đăng kí: 1/7/1998

5th Asean science & technology week (ASTW): Microelectronics and IT Conference, Hanoi 12-14/10/1998. Liên hệ: GS Bạch Hưng Khang, Viện Công nghệ Thông Tin, Nghĩa Đô, Cầu Giấy, Hà Nội, ĐT: (04) 8435405 Fax (04)8345217, e-mail: hong@ioit.ncst.ac.vn

Conference in Algebra, Manila, Philippines, 30/11 - 4/12/1998. Liên hệ: Prof. Jose A. Marasigan, Department of Mathematics, Ateneo de Manila University, Loyola Heights, 1108 Quezon City, Philippines. Fax: (632) 9244690. E-mail: jamara@mathsci.math.admu.edu.ph.

TIN TỨC HỘI VIÊN VÀ HOẠT ĐỘNG TOÁN HỌC

LTS: Để tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau trong cộng đồng các nhà toán học Việt nam, Tòa soạn mong nhận được nhiều thông tin từ các hội viên HTHVN về chính bản thân mình, cơ quan mình hoặc đồng nghiệp của mình. Tin tức trong số này do các ban lãnh đạo các cơ sở trực tiếp cung cấp. BBT xin chân thành cảm ơn.

♣ Ngày 24/4/1998, tại ĐHKHTN Hà Nội đã tiến hành Hội nghị khoa học hàng năm ngành Toán - Cơ - Tin học. Buổi sáng là phiên họp toàn thể với báo cáo tổng kết của Chủ nhiệm Khoa Toán - Cơ - Tin học PGS-PTS Đặng Huy Ruận (xem toàn văn ở số này) và 4 báo cáo mời 30'. Buổi chiều chia thành 5 tiểu ban với các báo cáo 20' - 25' - 30' (tùy thuộc tiểu ban).

♣ Ban lãnh đạo Viện Toán học hiện nay gồm có: Viện trưởng: GS-TS Trần Đức Vân, các Phó viện trưởng: PGS-TS Lê

Tuấn Hoa, PGS-TS Đinh Thế Lục và PGS-PTS Đỗ Văn Lưu.

♣ Ban lãnh đạo Viện Công nghệ thông tin hiện nay gồm có: Viện trưởng: GS-TS Bạch Hưng Khang, Phó viện trưởng: PTS Lê Hải Khôi.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán - Cơ - Tin học thuộc trường ĐHKHTN Hà Nội hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PGS-PTS Đặng Huy Ruận, các Phó chủ nhiệm: PTS Nguyễn Đình Hoá, PTS Nguyễn Văn Vinh và PGS-PTS Phạm Chí Vinh.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Công nghệ thông tin thuộc ĐHKHTN Hà Nội hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PGS-PTS Hồ Sỹ Đàm, các Phó chủ nhiệm: PGS-PTS Nguyễn Quốc Toàn và PTS Hà Quang Thụy.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán thuộc ĐHSP Hà Nội hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PTS Phạm Khắc Ba, các Phó chủ nhiệm: PTS Vương Dương Minh và PTS Bùi Đắc Tắc.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán - Tin ứng dụng thuộc ĐHBK Hà Nội hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PGS-PTS Nguyễn Văn Hộ, các Phó chủ nhiệm: PTS Nguyễn Cảnh Lương và PTS Tống Đình Quì.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Công nghệ thông tin thuộc ĐHBK Hà Nội hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PGS-TS Nguyễn Thúc Hải, các Phó chủ nhiệm: TS Quách Tuấn Ngọc, TS Đặng Văn Chuyết và Th.s. Đỗ Văn My.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán thuộc ĐHSP 2 Hà Nội (Xuân Hòa) hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: Th.s. Phan Hồng Trường, các Phó chủ nhiệm: PTS Nguyễn Văn Hùng và Vương Văn Tít.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán thuộc ĐHSP Vinh hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PTS Trần Văn Ân, các Phó chủ nhiệm: Th.s. Nguyễn Văn Giám và PTS Nguyễn Văn Lộc.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán - Tin thuộc ĐHSP Đà Nẵng hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PGS-PTS Trần Quốc Chiến, Phó chủ nhiệm: Th.s. Thái Xuân Tiên.

♣ Ban chủ nhiệm Khoa Toán thuộc ĐHSP Qui Nhơn hiện nay gồm có: Chủ nhiệm: PTS Nguyễn Văn Kính, Phó chủ nhiệm: Nguyễn Thị Ngọc Huệ

♣ Trách nhiệm mới

1. GS-TS Nguyễn Khoa Sơn thôi kiêm giữ chức Phó Viện trưởng Viện Toán học để tập trung cho trách nhiệm Trưởng ban Kế hoạch - Tài chính của

Trung tâm KHTN & CNQG từ 12/5/1998.

Anh sinh ngày 16/10/1948 tại Huế. Sau khi tốt nghiệp khoa toán ĐHTH Kharcov (Liên Xô cũ) năm 1972, anh về công tác tại Viện Toán. Bảo vệ luận án Phó tiến sĩ năm 1978 tại ĐHTH Kharcov và luận án Tiến sĩ năm 1989 tại Viện Toán Warsawa về chuyên ngành Phương trình vi phân và Hệ động lực. Được phong Phó giáo sư năm 1990 và Giáo sư năm 1996. Trong các năm 1983 - 1986 là Phó giám đốc Trung tâm phân tích hệ thống thuộc Viện nghiên cứu quản lí kinh tế trung ương. Từ năm 1991 là Phó tổng biên tập Tạp chí Toán học. Từ năm 1994 là Phó tổng thư kí Hội THVN. Năm 1995 được cử làm Viện phó Viện Toán học. Trước đó nhiều năm là Trưởng phòng chuyên môn. Năm 1997 được cử làm Trưởng ban Kế hoạch - Tài chính của Trung tâm Khoa học Tự nhiên và Công nghệ Quốc gia.

2. PGS-TS Lê Tuấn Hoa được cử làm Phó Viện trưởng Viện Toán học từ 12/5/1998.

Anh sinh năm 1957 tại Thanh Hóa. Sau khi tốt nghiệp khoa Toán ĐHTH Minsk, anh về Viện Toán công tác năm 1981. Anh đã bảo vệ luận án Phó tiến sĩ tại ĐHTH Halle (CHDC Đức cũ) năm 1990 và luận án Tiến sĩ năm 1995 tại Viện Toán học về chuyên ngành Đại số. Được phong Phó giáo sư năm 1996. Từ năm 1996 là Phó tổng biên tập Tạp chí Acta Mathematica Vietnamica.

3. PGS-PTS Phạm Chí Vĩnh được cử làm Phó chủ nhiệm Khoa Toán - Cơ - Tin học thuộc ĐHKHTN, ĐHQG Hà Nội từ tháng 3/1998. Anh sinh năm 1956 tại Hà Tây. Tốt nghiệp ĐHTH Hà Nội năm 1981, và bảo vệ luận án Phó tiến sĩ năm 1986 tại trường về Cơ học vật rắn biến dạng. Được phong Phó giáo sư năm 1996.

4. PTS Bùi Đắc Tắc được cử làm Phó chủ nhiệm Khoa Toán thuộc ĐHSP, ĐHQG Hà Nội từ tháng 5/1998.

Olympic toán sinh viên năm 1998

Phạm Thế Long

Một vài nhận xét sơ bộ:

1. Cuộc thi tiến hành vào ngày chủ nhật 10/05/1998 tại đại học Mỏ-Địa chất. Tiếp nối truyền thống từ nhiều năm nay. Đây là lần thứ 6. Các lần trước được tổ chức tại: Đại học Tổng hợp (nay là ĐHKHTN), Đại học Bách khoa, Đại học Sư phạm, Đại học Xây dựng, Học viện KTQS.
2. Số trường tham dự: 12. Có 2 trường mới tham dự lần đầu: Đại học Kiến trúc (ĐHKT) và Đại học Dân lập Đông Đô (ĐHĐĐ)
3. 120 sinh viên đăng ký thi môn Đại số. 125 sinh viên đăng ký thi môn Giải tích
4. Sự chuẩn bị rất chu đáo về tổ chức của Đại học Mỏ-Địa chất do GS Lê Ngọc Lãng làm Trưởng ban. Sự hỗ trợ rất lớn cả về tinh thần và vật chất của trường Đại học Mỏ-Địa chất.
5. Nguyện vọng chung của các trường là cuộc thi được tiếp tục duy trì, phát triển quy mô cả nước. Năm nay có 2 trường khu vực miền trung trở vào đăng ký song không tham dự được do không có kinh phí cho sinh viên ra dự thi.
6. Trao giải thưởng được tiến hành vào 9h00 ngày 23/05/1998 tại Đại học Mỏ-Địa chất.
7. Đại học Giao thông Vận tải đã xin đăng cai tổ chức OLP toán sinh viên lần thứ 7 (năm 1999).

Kết quả thi môn đại số:

1. Giải đặc biệt:

Lê Anh Tuấn (ĐHBK HN)

2. Giải nhất:

Đặng Thanh Hà (ĐHBK HN), Ngô Đức Duy (ĐHKHTN HN), Trần Quang Huy (HVKTQS)

3. Giải nhì:

Nguyễn Trí Dũng, Chu Đình Châu, Phạm Đức Tùng, Trịnh Hữu Trung và Nguyễn Quang Nghĩa (ĐHBK HN), Nguyễn Thái Hà và Phạm Đình Trường (ĐHKHTN HN), Lê Anh Dũng, Nguyễn Văn Dũng và Nguyễn Minh Tuấn (HVKTQS), Hà Duy Hưng (ĐHSP HN), Nguyễn Ngọc Hưng (ĐHĐC HN), Nguyễn Minh Ngọc (ĐHKQTĐ HN), Trần Vũ Toàn (ĐHMỏ ĐC HN).

4. Giải ba:

Mai Văn An, Nguyễn Văn Bình và Lê Ngọc Hiếu (HVKTQS), Trần Vinh Thu (ĐHKHTN HN), Đặng Hiếu Nhơn, Vũ Đình Dương và Hán Thành Trung (ĐHBK HN), Nguyễn Hoàng Hưng (ĐH Mỏ ĐC HN), Nguyễn Cảnh Hào (ĐHĐC HN), Trần Đức Quyền (ĐHXD), Lê Ngọc Thăng (ĐHTL), Nguyễn Văn Đại (ĐHGTVT), Phùng Văn Tam (ĐHKT).

5. Giải khuyến khích:

Lê Khắc Ngọc Anh, Đào Mạnh Kiên, Nguyễn Văn Tuyển (HVKTQS), Trương Mạnh Linh, Lê Văn Mạnh, Nguyễn Anh Phương (ĐHKQTĐ HN), Lê Văn Hiện, Hoàng Mai Hương, Nguyễn Văn Khiêm, Trần Văn Long, Nguyễn Tiến Mạnh, Mạc Văn Nghị, Lưu Bá Thắng, Lê Đức Thịnh, Nguyễn Thị Thanh Thủy (ĐHSP HN), Đoàn Đại Phong (ĐHKHTN HN), Trịnh Ngọc Thủy, Nguyễn Đăng Trúc, Đoàn Định Trung (ĐHXD), Hoàng Minh Đức (ĐHBK HN), Lê Quang Việt Hưng, Nguyễn Văn Quang, Nguyễn Thanh Tuấn (ĐHKT), Nguyễn Thủy Hạnh, Hà Thanh Hoà, Lê Hữu Hùng, Nguyễn Thạch Quang, Nguyễn Duy Sính, Hồ Xuân Sơn, Bạch Thái Thuận (ĐHGTVT), Lê Văn Cường, Hà Minh Lam, Đỗ Quang Thơ, Hoàng Trung Tuyển (ĐHĐC HN), Ngô Thanh Hải, Nguyễn Hồng Minh, Nguyễn Viết Thắng, Đỗ Minh Toàn (ĐH Mỏ ĐC), Lục Đình Đức, Nguyễn Hoài Thanh, Nguyễn Đức Thương, Trần Anh Trung (ĐH TL), Phạm Trọng Hưng (ĐHĐĐ).

Kết quả thi môn Giải tích:

1. Giải nhất:

Ngô Đức Duy, Trần Vinh Thu (ĐHKHTN HN), Nguyễn Việt Nguyên (ĐH MỏĐC), Nguyễn Văn Cường (ĐHGTVT).

2. Giải nhì:

Nguyễn Thái Hà, Vũ Tiến Hào, Phạm Văn Khánh (ĐHKHTN HN), Hà Minh Lam (ĐHĐC HN), Lê Anh Dũng, Nguyễn Văn Dũng, Trần Quang Huy (HVKTQS), Lê Duyên Hải (ĐHGTVT), Hoàng Quốc Dũng (ĐHKQTĐ), Hoàng Minh Đức, Nguyễn Quang Nghĩa, Lê Anh Tuấn (ĐHBK HN), Hoàng Trung Tuyển, Đinh Văn Vũ (ĐHSP HN).

3. Giải ba:

Phan Xuân Hiếu, Nguyễn Song Minh (ĐHKHTN HN), Ngô Đức Thành, Hà Duy Thái (ĐHĐC HN), Nguyễn Văn Hải, Phạm Khắc Hoan (HVKTQS), Đặng Thanh Hà, Trần Hồng Quân (ĐHBK), Trương Hạnh Linh (ĐHKT QĐ), Nguyễn Quang Hải, Hoàng Tuấn Nghĩa, Trịnh Ngọc Thủy, Đoàn Định Trung (ĐHXD), Hoàng Đức Quang, Phạm Minh Tuấn (ĐHKT), Lê Văn Hiện, Mạc Đăng Nghị, Lưu Bá Thắng (ĐHSP HN), Bạch Thái Thuận (ĐHGTVT), Nguyễn Anh Dũng, Triệu Xuân Việt (ĐH MỏĐC).

4. Giải khuyến khích:

Chu Đình Châu, Nguyễn Trí Dũng, Vũ Đình Dương, Đặng Hiếu Nhơn, Trịnh Hữu Trung, Phạm Đức Tùng (ĐHBK HN), Lê Văn Cường, Phan Tiến Dũng, Nguyễn Cảnh Hào, Nguyễn Ngọc Hưng, Lê Đức Phong (ĐHĐC HN), Nguyễn Việt Hưng, Nguyễn Thạc Quang, Bùi Đức Thuận (ĐHGTVT), Nguyễn Văn Kiên, Chu Trọng Kính, Lê Đức Thịnh (ĐHSP HN), Đặng Tuấn Hải, Phạm Kiều Khuê, Trần Đức Quyền, Bùi Xuân Thịnh, Nguyễn Đăng Trúc (ĐHXD), Nguyễn Văn Dân, Lương Thế Dũng, Đào Mạnh Kiên, Vương Anh Trung, Nguyễn Trần Vỹ (HVKTQS), Lê Quang Hải, Tô Diệu Hằng, Lê Văn Mạnh (ĐHKQTĐ), Phạm Văn Hùng, Đỗ Quang Thơ (ĐHKHTN HN), Ngô Sĩ Cường, Hoàng Đức Đông, Phùng Khắc Hoàn, Đỗ Đăng Túc (ĐH MỏĐC), Đặng Quang Minh (ĐHKT), Lục Đình Đức, Nguyễn Tiến Phong (ĐHTL).

Đề thi Olympic Toán cho sinh viên năm 1998

Môn thi: Đại số

Bài 1: Đặt

$$A(\alpha) = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & -\cos \alpha \end{pmatrix}.$$

Chứng minh rằng

$$A(\alpha)B(\beta) = A(\alpha + \beta).$$

Tính $A^n(\pi/2)$.

Bài 2: Giả sử A là ma trận vuông cấp n (n là số lẻ) với các phần tử là các số 1, -1. Gọi A_k, B_k tương ứng là tích các phần tử của hàng k, cột k của A.

Chứng minh rằng

$$\sum_{k=1}^n (A_k + B_k) \neq 0.$$

Bài 3: Gọi A là ma trận có n+1 hàng và n+2 cột sau đây:

$$A = \begin{pmatrix} C_0^0 & C_1^0 & C_2^0 & \dots & C_n^0 & C_{n+1}^0 \\ 0 & C_1^1 & C_2^1 & \dots & C_n^1 & C_{n+1}^1 \\ 0 & 0 & C_2^2 & \dots & C_n^2 & C_{n+1}^2 \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & C_2^2 & \dots & C_n^2 & C_{n+1}^2 \end{pmatrix}.$$

Gọi D_k là định thức của ma trận nhận được từ A bằng cách gạch bỏ cột thứ k (k = 1, 2, ..., n+2). Chứng minh rằng:

$$D_k = C_{n+1}^{k-1}.$$

Bài 4: Cho $A = \begin{pmatrix} 1/2 & 1 & 1 \\ 0 & 1/3 & 1 \\ 0 & 0 & 1/6 \end{pmatrix}$,

$$\text{Đặt } A^n = \begin{pmatrix} \alpha_{11}(n) & \alpha_{12}(n) & \alpha_{13}(n) \\ \alpha_{21}(n) & \alpha_{22}(n) & \alpha_{23}(n) \\ \alpha_{31}(n) & \alpha_{32}(n) & \alpha_{33}(n) \end{pmatrix},$$

Tìm $\lim_{n \rightarrow \infty} \alpha_{ij}(n)$, với $i, j = 1, 2, 3$.

Bài 5: M là tập tất cả các ma trận vuông cấp n (n nguyên dương) có các phần tử là 1 hoặc -1. Cho $B \in M$ có $\det B \neq 0$. Chứng minh rằng tồn tại $A \in M$ sao cho $|\det A| = |\det B|$, A có tổng các phần tử trên cùng một hàng hoặc một cột đều lớn hơn hoặc bằng 0.

Môn thi: Giải tích

Bài 1: Cho $f \in C^1([0,1])$ và $f(0) = 0$. Chứng minh

$$\int_0^1 |f(t)f'(t)| dt \leq \frac{1}{2} \int_0^1 (f'(t))^2 dt.$$

Bài 2: Cho $f(x)$ là một hàm khả vi liên tục trên khoảng $(0, +\infty)$ và $f(x), f'(x)$ luôn nhận giá trị dương trên khoảng đó. Chứng minh rằng nếu một trong hai hàm số:

$$F(x) = \int_1^x \frac{dt}{f(t)+f'(t)}, G(x) = \int_1^x \frac{dt}{f(t)}$$

có giới hạn hữu hạn khi $x \rightarrow +\infty$ thì hàm số còn lại cũng có giới hạn hữu hạn khi $x \rightarrow +\infty$

Bài 3: Giả sử a, b là hai số dương và $a < b$. Chứng minh rằng hàm số

$$f(x) = ((a^x + b^x) / 2)^{1/x}$$

là hàm đơn điệu tăng. Tìm giới hạn của $f(x)$ khi $x \rightarrow \pm\infty$.

Bài 4: Cho $f(x)$ liên tục trên đoạn $[0,1]$,

$$f(0) > 0 \text{ và } \int_0^1 f(t) dt < 1/1998.$$

Chứng minh rằng phương trình $x^{1997} = f(x)$ luôn có ít nhất một nghiệm thuộc $(0,1)$.

Bài 5: Cho hàm số $f(x)$ có các tính chất $0 < f(x) < 1, \forall x > 0,$

$$f(x+h)(1-f(x)) \geq 1/4, \forall x > 0, h > 0.$$

Tìm $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x)$.

Danh sách các đội và sinh viên đạt giải Olympic Tin học & V'98

I. Giải đồng đội:

Khối chuyên tin học: Trường ĐHBK Hà Nội

Khối không chuyên tin học: Trường ĐHKHTN - ĐHQG Hà Nội

II. Giải cá nhân:

1. Giải Đặc biệt

Khối Chuyên tin học: Bùi Quang Minh (ĐHKHTN Hà Nội)

Khối Không chuyên tin học: Đàm Quang Minh (ĐHKHTN Hà Nội)

2. Giải Nhất

Khối Chuyên tin học: Ngô Huy Hoàng (ĐHKT TpHCM) và Nguyễn Vũ Hội (ĐHBK Hà Nội)

Khối Không chuyên tin học: Nguyễn Tấn Minh (ĐHBK Hà Nội) và Dương Nam Sơn (ĐHDL KTCN Tp HCM)

3. Giải Nhì

Khối Chuyên tin học: Phạm Như Hải (ĐHSF Hà Nội II), Đinh Tuấn Long (Đại học mở Hà Nội), Cao Xuân Hải và Lưu Anh Tuấn (ĐHBK Hà Nội).

Khối Không chuyên tin học: Nguyễn Hoàn (ĐH Kiến trúc HN), Vũ Trung Dũng (ĐHKHTN Hà Nội), Nguyễn Trường Giang và Đỗ Mạnh Cường (ĐHKTD Hà Nội), Hoàng Nguyên Văn (ĐH Giao thông HN), Nguyễn Thị Hương (ĐH Luật Hà Nội).

3. Giải Ba

Khối Chuyên tin học: Trần Trọng Đại (ĐHKT TpHCM), Vũ Mạnh Hà (ĐHSF Hà Nội II), Nguyễn Huy Văn (Học viện KTQS), Dương Trần Đức và Nguyễn Ngọc Minh (ĐHKHTN Hà Nội), Nguyễn Văn Phúc (ĐH Cần Thơ)

Khối Không chuyên tin học: Vũ Việt Vũ (ĐHSF Hà Nội), Lương Lê Quang và Nguyễn Thanh Bình (ĐH An ninh), Phan Thành Sơn (ĐHKTD Hà Nội), Lê Phước Danh (ĐH Khoa học Huế), Nguyễn Trần

Trâm (ĐHBK Hà Nội), Trần Đức Giang (ĐHXD Hà Nội).

4. Giải Khuyến khích

Khối Chuyên tin học: Lê Đình Long (ĐHKT TpHCM), Nguyễn Minh Quang và Hàn Nhật Quang (ĐH Kinh tế TpHCM), Nguyễn Hoàng Linh (Đại học mở Hà Nội), Nguyễn Thành Tuấn (ĐH Cần Thơ), Văn Thanh Huy (ĐHSF Quy Nhơn), Nguyễn Văn Khiêm và Văn Thành Phước (ĐHDL KTCN TpHCM), Vũ Thị Lan (ĐHSF Hà Nội), Nguyễn Mạnh Hùng (ĐHSF Vinh).

Khối Không chuyên tin học: Châu Minh Trúc và Nguyễn Thanh Bình (ĐH Cần Thơ), Nguyễn Quang Hưng (ĐH Khoa học Huế), Vũ Duy Anh và Nguyễn Phương Diệu (ĐH Ngoại thương HN), Dương Thành Việt Quang (ĐHKT TpHCM), Nguyễn Tiến Minh và Nguyễn Phú Quảng (ĐHXD Hà Nội), Nguyễn Anh Tuấn (ĐH An ninh).

(Danh sách này do GS-TS Phạm Thế Long cung cấp)

ISSN 0251-4184

ACTA MATHEMATICA VIETNAMICA

VOLUME ... NUMBER ...

Mời quý vị và các cơ quan mua tạp chí **Acta Mathematica Vietnamica**

Đây là một trong hai tạp chí chính về toán của Việt Nam. Tạp chí ra 2 số mỗi năm, được trao đổi với hơn 70 tạp chí toán có uy tín quốc tế. Tạp chí được tờ báo tóm tắt lớn nhất thế giới Mathematical Reviews giới thiệu thường xuyên.

Đặt mua Tạp chí vừa là ủng hộ sự lớn mạnh của Tạp chí, vừa giúp quý vị theo dõi sự phát triển của toán học nước nhà.

Giá bán (2 số 1 năm+ bưu phí):

Hội viên HTHVN: 70 000 đ

Cá nhân và cơ quan: 140 000 đ

Có thể đặt mua cho 1-3 năm.

Để đặt mua quý vị chỉ việc chuyển tiền qua bưu điện và viết thư báo cho tòa soạn theo địa chỉ: *Acta Mathematica Vietnamica*,

Nhắn tin:

- Đợt vận động đăng kí lại hội viên Hội THVN và nộp hội phí hàng năm đã và đang được nhiều người hưởng ứng. Một số hội viên mới cũng đã đăng kí gia nhập Hội. Tuy nhiên vẫn còn khá nhiều đồng chí hoặc nhiều cơ sở cho đến nay vẫn còn chưa đăng kí lại, trong đó có nhiều vị quen hoặc tưởng mình đã đăng kí. Ban chấp hành Hội rất mong sớm nhận được hồi âm của các quý vị và các bạn.
- Theo chủ trương của Ban chấp hành Hội THVN, trong năm nay ngoài những người đã đăng kí mới hội viên nghiêm nhiên được nhận, Nội san Thông Tin Toán Học vẫn tiếp tục gửi đến tất cả hội viên theo danh sách cũ cũng như các những người tham gia nghiên cứu, giảng dạy toán ở các trường, viện, ... mà Ban chấp hành Hội có địa chỉ liên hệ. Từ năm 1999 ngoài một số trường hợp ngoại lệ gửi biểu, Nội san chỉ gửi tới những ai đăng kí hội viên trong năm 1998 và những ai đăng kí cho năm 1999. Phiếu đăng kí cho năm 1999 sẽ bắt đầu đăng từ số 4 tập 2.
- Chúng tôi cố gắng gửi Nội san này đến tận tay các hội viên theo địa chỉ cơ quan hay nhà riêng mà độc giả chọn. Tuy nhiên vì công tác quản lí hội viên của BCH HTHVN còn nhiều khó khăn nên chúng tôi không có đầy đủ danh sách địa chỉ. Vì vậy một số hội viên sẽ chưa được gửi Nội san hoặc gửi sai địa chỉ mong muốn. Những hội viên nào có nhu cầu đổi địa chỉ, hoặc chưa nhận được Nội san (miễn phí) này, xin gửi thư về Toà soạn để thông báo kịp thời.

**Kính mời quý vị và các bạn đồng nghiệp
đăng kí tham gia Hội Toán Học Việt Nam**

Hội Toán học Việt Nam được thành lập từ năm 1966. Mục đích của Hội là góp phần đẩy mạnh công tác giảng dạy, nghiên cứu phổ biến và ứng dụng toán học. Tất cả những ai có tham gia giảng dạy, nghiên cứu phổ biến và ứng dụng toán học đều có thể gia nhập Hội. Là hội viên, quý vị sẽ được phát miễn phí tạp chí Thông Tin Toán Học, được mua một số ấn phẩm toán với giá ưu đãi, được giảm hội nghị phí những hội nghị Hội tham gia tổ chức, được tham gia cũng như được thông báo đầy đủ về các hoạt động của Hội. Để gia nhập Hội lần đầu tiên hoặc để đăng kí lại hội viên (theo từng năm), quý vị chỉ việc điền và cắt gửi phiếu đăng kí dưới đây tới BCH Hội theo địa chỉ:

Ông Vương Ngọc Châu, Viện Toán Học, HT 631, Bờ Hồ, Hà Nội.

Về việc đóng hội phí có thể chọn một trong 4 hình thức sau đây:

1. Đóng tập thể theo cơ quan (kèm theo danh sách hội viên).
2. Đóng trực tiếp cho một trong các đại diện sau đây của BCH Hội tại cơ sở:

Hà Nội: ô. Phạm Kỳ Anh (ĐHKHTN); ô. Vương Ngọc Châu (Viện Toán Học); ô. Đinh Dũng (Viện CNTT); ô. Doãn Tam Hòa (ĐHXD); ô. Phạm Thế Long (ĐHKT Lê Quý Đôn); ô. Tống Đình Quì (ĐHBK); ô. Nguyễn Công Sứ (ĐHKT Mật Mã); ô. Vũ Việt Sứ (ĐHSP 2); ô. Lê Văn Tiến (ĐHNN 1); ô. Lê Quang Trung (ĐHSP 1).

Các thành phố khác: ô. Phan Đức Thành (ĐHSP Vinh); ô. Phạm Xuân Tiêu (CĐSP Nghệ An); ô. Lê Việt Ngự (ĐHĐC Huế); ô. Lê Văn Thuyết (ĐHSP Huế); ô. Nguyễn Vũ Tiến (ĐHTH Huế); ô. Nguyễn Văn Kính (ĐHSP Qui Nhơn); bà Trương Mỹ Dung (ĐHKT Tp HCM); ô. Nguyễn Bích Huy (ĐHSP Tp HCM); ô. Phan Quốc Khánh (ĐHKHTN Tp HCM); ô. Đỗ Công Khanh (ĐHĐC Tp HCM); ô. Nguyễn Hữu Đức (ĐH Đà Lạt); ô. Nguyễn Thành Đào (ĐH Cần Thơ).

3. Gửi tiền qua bưu điện đến ông Vương Ngọc Châu theo địa chỉ trên.
4. Đóng bằng tem thư (loại tem 400Đ, gửi cùng phiếu đăng kí.

BCH Hội Toán Học Việt Nam

<p><u>Hội Toán Học Việt Nam</u> PHIẾU ĐĂNG KÍ HỘI VIÊN</p>	<p>Hội phí năm 1998__</p>
1. Họ và tên:	Hội phí : 20 000 Đ ☐
2. Nam ☐ Nữ ☐	<u>Acta Math. Vietnam. 70 000 Đ</u> ☐
3. Ngày sinh:	Tổng cộng:
4. Nơi sinh (huyện, tỉnh):	Hình thức đóng:
5. Học vị (<i>năm, nơi bảo vệ</i>): Cử nhân: Ths: PTS: TS:	☐ Đóng tập thể theo cơ quan (tên cơ quan):
6. Học hàm (<i>năm được phong</i>): PGS: GS:	☐ Đóng cho đại diện cơ sở (tên đại diện):
7. Chuyên ngành:	☐ Gửi bưu điện (xin gửi kèm bản chụp thư chuyển tiền)
8. Nơi công tác:	☐ Đóng bằng tem thư (gửi kèm theo)
9. Chức vụ hiện nay:	
10. Địa chỉ liên hệ:	
E-mail:	
ĐT:	
Ngày: Kí tên:	
<i>Ghi chú:</i> Trong các lần đăng kí lại quý vị chỉ cần điền những mục có thay đổi	<i>Ghi chú:</i> - Việc mua Acta Mathematica Vietnamica là tự nguyện và trên đây là giá ưu đãi (chỉ bằng 50% giá chính thức) cho hội viên (gồm 2 số, kể cả bưu phí). - Gạch chéo ô tương ứng.

Mục lục

<i>Hội thảo về các tạp chí và nội san toán học</i>	1
Ngô Việt Trung <i>Tâm sự của người làm báo Acta Mathematica Vietnamica</i>	13
Nguyễn Khoa Sơn <i>Tạp chí Toán học: phấn đấu để đạt chất lượng quốc tế</i>	15
Lê Tuấn Hoa <i>Nên chăng cần có tạp chí Thông Tin Toán Học?</i>	19
Ngô Đạt Tú <i>Vài nét về tạp chí Toán học và Tuổi trẻ</i>	21
Đặng Huy Nhuận <i>Báo cáo công tác nghiên cứu khoa học trong vài năm qua của khoa Toán - Cơ - Tin học, trường ĐH KHTN Hà Nội</i>	23
<i>Hội nghị, Hội thảo</i>	26
<i>Tin tức hội viên và hoạt động khoa học</i>	27
Phạm Thế Long <i>Olympic toán sinh viên năm 1998</i>	28
<i>Danh sách các đội và sinh viên đạt giải Olympic tin học SV'98</i>	31